

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Gmina
Mieścisko

Mieścisko, 2022

Spis treści

1. Słowniczek pojęć	3
2. Charakterystyka Gminy Mieścisko.....	4
2.1 Informacje podstawowe	4
2.2 Zewnętrzne uwarunkowania rozwoju Gminy Mieścisko	6
2.3 Wewnętrzne uwarunkowania rozwoju Gminy Mieścisko.....	8
3. Metodyka wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	13
3.1 Metodyka prac przyjęta w procesie delimitacji obszarów zdegradowanych na terenie Gminy Mieścisko	13
3.2 Podział Gminy Mieścisko na jednostki analityczne	15
3.3 Wybór wskaźników służących dokonaniu analizy wskaźnikowej wskazanych jednostek analitycznych.....	19
4. Analiza wskaźnikowa Gminy Mieścisko	23
4.1 Sfera społeczna.....	23
4.2 Sfera gospodarcza.....	36
4.3 Sfera środowiskowa	38
4.4 Sfera przestrzenno-funkcjonalna	40
4.5 Sfera techniczna	42
5. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego.....	44
6. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji	46

1. Słowniczek pojęć

REWITALIZACJA – rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji¹.

OBSZAR ZDEGRADOWANY – obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności: bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego możliwe jest tylko w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw,
- środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska,
- przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych,
- technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz нефunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska².

OBSZAR REWITALIZACJI – obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby jej mieszkańców. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic³.

¹ Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. z 2021 r. poz. 485).

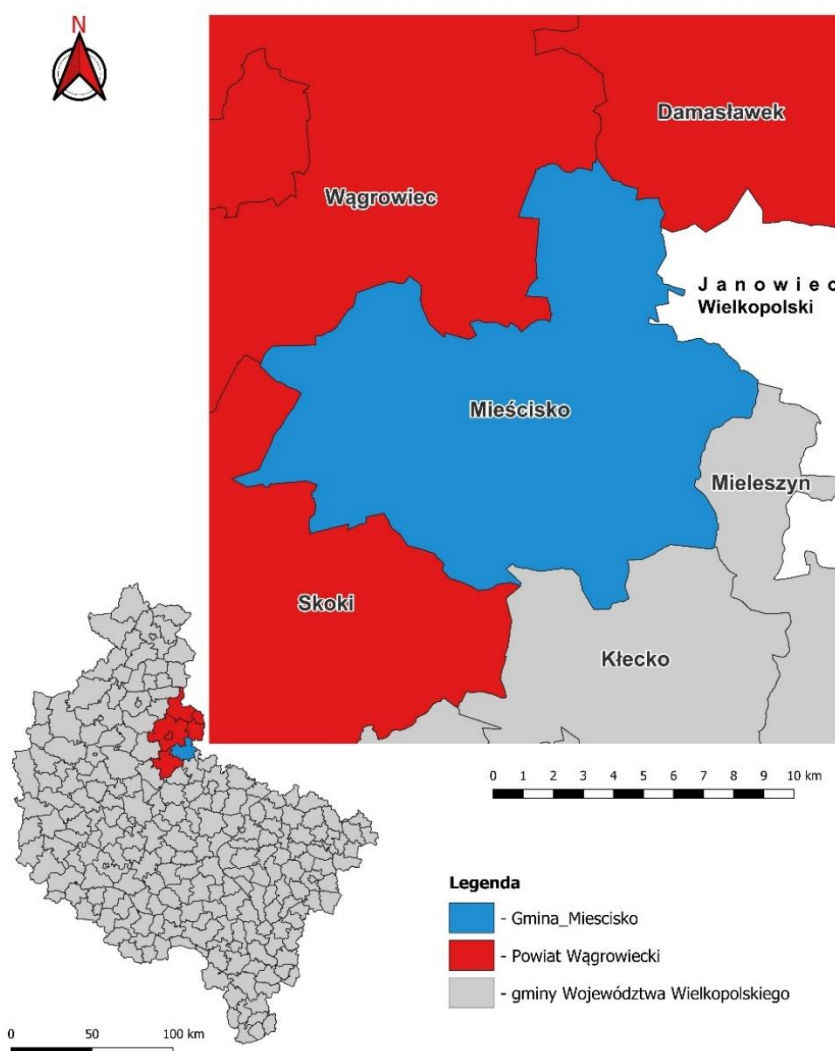
² J. w.

³ J. w.

2. Charakterystyka Gminy Mieścisko

2.1 Informacje podstawowe

Mieścisko to gmina wiejska, położona w południowo-wschodniej części powiatu wągrowieckiego, w województwie wielkopolskim. Od północy Gmina Mieścisko sąsiaduje z gminami wiejskimi Wągrowiec i Damasławek (powiat wągrowiecki), od wschodu z gminami Janowiec Wielkopolski (powiat żniński) i Mieleszyn (powiat gnieźnieński), od południa i zachodu z gminą Skoki (powiat wągrowiecki) i od południa z gminą Kłecko (powiat gnieźnieński). Powierzchnia gminy wynosi 135 km², co stanowi blisko 13% powierzchni powiatu wągrowieckiego, a 5 929 jej mieszkańców stanowi 8,5% populacji powiatu.

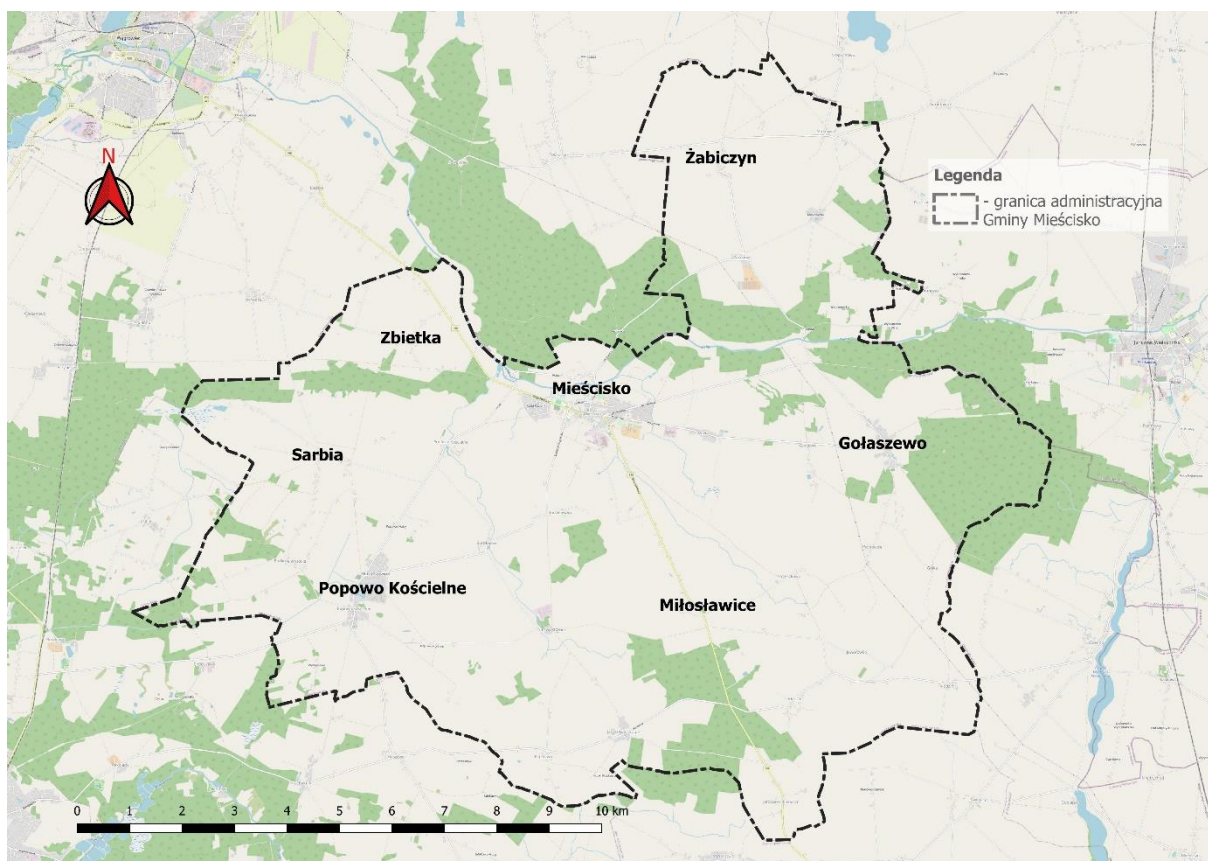

Rysunek 1 Położenie Gminy Mieścisko na tle powiatu wągrowieckiego i woj. wielkopolskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Największą miejscowością w gminie i siedzibą władz samorządowych jest Mieścisko, liczy ona 2406 mieszkańców (stan na 31.12.2021 r.), co stanowi 40,5% populacji gminy. Na pozostałe 60% ludności składa się 21 miejscowości, z których największą jest Popowo Kościelne, zamieszkałe przez 755 osób. Terytorium gminy podzielone jest na 22 sołectwa: Budziejewko, Budziejewo, Gołaszewo, Gorzewo, Jaroszewo Pierwsze, Jaroszewo Drugie, Jaworówko, Kłodzin, Mieścisko, Miłosławice, Mirkowice, Nieświastowice, Piastowice, Płaskowo, Podlesie Kościelne, Podlesie Wysokie, Popowo Kościelne, Sarbia, Wiela, Zakrzewo, Zbietka, Żabiczyn.

Układ przestrzenny miejscowości Mieścisko posiada charakterystyczne cechy miejskie. Wynika to z faktu, że Mieścisko powstało na przełomie XIV i XV w. i przez ok. 600 lat posiadało prawa miejskie (do r. 1934). Początkowo było miastem lokowanym „na prawie polskim”, a 24 czerwca 1474 r. nastąpiła zmiana lokacji na prawo magdeburskie przez króla Kazimierza Jagiellończyka. W centrum układu urbanistycznego był rynek, z którego wychodziły 3 uliczki. Mieścisko było i jest położone z dala od głównych traktów handlowych. Celem lokacji była obsługa wsi królewskich. Miasto przeżywało lepsze i gorsze okresy. Ze względu na położenie nigdy nie miało dużej dynamiki rozwojowej.

Rysunek 2 Mapa Gminy Mieścisko

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

W strukturze użytkowania gruntów zdecydowanie przeważają użytki rolne (77,82% powierzchni gminy), kolejną pozycję zajmują grunty leśne (16,66% powierzchni gminy), grunty zabudowane i zurbanizowane (3,36% powierzchni gminy) oraz nieużytki (1,98% powierzchni gminy).

2.2 Zewnętrzne uwarunkowania rozwoju Gminy Mieścisko

POWIĄZANIA KOMUNIKACYJNE

Obszar gminy z północnego zachodu na południe przecina droga wojewódzka nr 190 łącząca Mieścisko z Wągrowcem i Gnieznem. Przez obszar gminy przechodzi ponadto dziewięć dróg powiatowych łączących miejscowości z terenu gminy z ważniejszymi ośrodkami w gminach ościennych jak np. Wągrowiec, Skoki.

Przez obszar gminy przebiega jednotorowa linia kolejowa znaczenia miejscowego Skoki – Mieścisko – Janowiec Wlkp., na której ruch pociągów został wstrzymany. W 2015 roku zapadła decyzja zezwalająca na jej rozbiórkę.

Niecałe 2 km od zachodnich granic gminy przebiega linia kolejowa nr 356 relacji Poznań–Wschód–Bydgoszcz Główna. Przedmiotowa linia użytkowana jest jedynie na odcinku wielkopolskim łącząc Poznań Główny i Gołańcz. Najbliższe stacje znajdują się w Roszkowie (Gmina Skoki) i Przysieczynie (Gmina Wągrowiec). Odcinek pomiędzy Gołańczą a Bydgoszczą jest nieczynny od maja 2004 roku.

POWIĄZANIA JEDNOSTEK OSADNICZYCH

Poszczególne elementy systemu osadniczego powiązane są wzajemnymi relacjami, stanowiącymi podstawę dla wzajemnych oddziaływań. Wieś Mieścisko jako największa miejscowość w gminie i siedziba władz samorządowych, pełni wiodącą funkcję w wielu sferach życia społeczno-gospodarczego gminy. Gmina Mieścisko jest jedną z siedmiu gmin wchodzących w skład powiatu wągrowieckiego. Od stolicy powiatu – miasta Wągrowiec dzieli Mieścisko około 12,5 km (ok. 15 minut podróży samochodem). Do Gniezna jest 33 km (ok. 31 minut podróży samochodem), a do Poznania - stolicy województwa wielkopolskiego około 56 km (ok. 66 minut podróży samochodem). Wskazać należy na stosunkowo niewielkie odległości jakie dzielą gminę od najważniejszych ośrodków miejskich regionu.

Zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego stanowiącym część Planu Zagospodarowania Województwa Wielkopolskiego Gmina Mieścisko znalazła się poza granicami obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego. W granicach tego obszaru z powiatu Wągrowieckiego znalazły się natomiast gminy: Wągrowiec (gmina miejska i wiejska) i Skoki.

Gmina Mieścisko wchodzi natomiast w skład:

- **Wiejskiego Obszaru Funkcjonalnego**, który tworzy łącznie 137 gmin, w tym aż 59 miejsko-wiejskich. Kluczowym celem rozwoju przestrzennego wiejskiego obszaru funkcjonalnego będzie kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej ukierunkowane na podnoszenie jakości życia mieszkańców, poprawę dostępności do usług oraz osiągnięcie wysokiego poziomu konkurencyjności i dostępności obszaru.

Dla realizacji celu kluczowego zdefiniowano następujące cele polityki przestrzennej:

- Cel 1. Poprawa jakości przestrzeni osadniczej miast i wsi,
- Cel 2. Ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- Cel 3. Ochrona dziedzictwa kulturowego,

- Cel 4. Wzmacnianie potencjału społeczno-gospodarczego,
- Cel 5. Poprawa dostępności komunikacyjnej,
- Cel 6. Rozbudowa systemów infrastruktury technicznej.

W zakresie poprawy jakości przestrzeni osadniczej miast i wsi zakłada się m.in. rewitalizację i rekultywację obszarów zdegradowanych.

- **Obszaru Wiejskiego Wymagającego Wsparcia Procesów Rozwojowych**, do którego zaliczono wszystkie jednostki gminne wiejskie i miejsko-wiejskie, które nie są pod bezpośrednim wpływem najważniejszych ośrodków gospodarczych regionu. To obszary, w których potencjał endogeniczny wymaga wsparcia o czynniki aktywizujące i zasilające w nowe cechy i wartości.

- **Obszaru Ochrony Gleb Dla Celów Produkcji Rolnej**, Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 określiła, że obszar ochrony gleb dla celów produkcji rolnej dotyczy gleb wysokiej jakości, niezbędnych do zachowania ich w użytkowaniu rolniczym jako elementu bezpieczeństwa żywnościowego kraju. Głównymi przesłankami do wydzielenia obszaru ochrony gleb dla produkcji rolnej jest zapewnienie i zachowanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej niezbędnej dla rozwoju rolnictwa, będącego głównym źródłem utrzymania i miejscem pracy dla znacznej grupy mieszkańców Wielkopolski. Gminy należące do obszaru ochrony gleb dla celów produkcji rolnej, zajmują około 75% powierzchni regionu. Potwierdza to duże znaczenie rolnictwa w Wielkopolsce, ale również wskazuje na to, że produkcja rolnicza i związane z nią funkcje wymagają zintegrowanych działań wynikających ze złożonego zakresu obszaru. Działania służące ochronie gleb nie tylko pozwolą na prowadzenie produkcji rolniczej, ale również będą elementem zrównoważonej polityki przestrzennej, ukierunkowanej na ochronę środowiska przyrodniczego oraz krajobrazu.

- **Obszaru Ochrony Krajobrazów Kulturowych**, w granicach obszaru znalazły się gminy, na terenie których znajdują się obiekty i obszary cenne kulturowo.

- **Obszaru o Najniższym Stopniu Rozwoju i Pogarszających Się Perspektywach Rozwojowych**, do którego zaliczono gminy z nagromadzeniem na ich terenie specyficznych cech społecznych i gospodarczych. Jako charakterystyczne elementy określające ten obszar KPZK podaje słabą dostępność oraz jakość usług publicznych, a także mały potencjał ośrodków miejskich, słabo rozwiniętą sieć osadniczą i zaburzoną strukturę demograficzną wywołaną m.in. migracjami ludzi młodych do największych miast w kraju i za granicę, pogarszającą się sytuację społeczną, gospodarczą i przestrzenną tych terenów.

- **Obszaru o Najniższej Dostępności Transportowej Do Ośrodków Wojewódzkich**, za obszary o najniższej dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich wskazano gminy, które wg kryterium dostępności czasowej osiągnęły wynik powyżej 60 minut w relacjach komunikacyjnych ze stolicą regionu.

POWIĄZANIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

Według regionalizacji fizyczno-geograficznej J. Kondrackiego gmina Mieścisko leży na terenie prowincji zwanej Pojezierza Południowobałtyckie, w obrębie makroregionu Pojezierze Wielkopolskie i w obrębie mezoregionu Pojezierza Gnieźnieńskiego. Ukształtowanie powierzchni terenu jest dość zróżnicowane, na co zasadniczy wpływ miało zlodowacenie

bałtyckie. W terenie najlepiej zaznaczona jest dolina Wełny oraz Pagórki Janowickie. Pagórki Janowickie są fragmentem moreny czołowej stadiu poznańskiego, fazy Skocko-Janowickiej. Wysokości względne na tym terenie osiągają wartości od 10 do 15 metrów. Najwyższym punktem jest szczyt wzgórza położonego na wschód od Gołaszewa, na wysokości 129,6 m n.p.m. Wełna płynie w korycie otoczonym przez terasy zalewowe wcięte w terasy wysokie. Dno doliny jest płaskie, położone średnio na wysokości 89 m n.p.m. Spadki terenu nie przekraczają wartości 2%. Szerokość terasy dolinnej liczy ok. 200 m. Szerokość całej doliny wynosi od 100 m na wschód do 1 km w okolicy Mieściska. Brzegi stosunkowo płaskie od strony północnej i dość strome zbocza od strony południowej. W rejonie Mieściska występują zbocza o wysokości do 6 m i spadkach od 8-12 %. W obrębie koryta doliny znajduje się najniższy położony punkt w gminie – 83 m n.p.m. Północne fragmenty gminy zamyka wysoczyzna morenowa falista należąca do Równiny Żnińskiej.

W gminie Mieścisko nie ma ustanowionych wielkoprzestrzennych obszarów chronionych w rozumieniu ustawy o ochronie przyrody. W rejestrze Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków figurują trzy pomniki przyrody. Są to:

- lipa szerokolistna o obwodzie na wys. pierśnicy 340 cm - rosnąca przy kościele w miejscowości Popowo Kościelne,
- lipa szerokolistna - o podwójnym pniu, o obwodach na wys. pierśnicy 420 i 405 cm, rosnąca przy kościele w miejscowości Popowo Kościelne,
- głaz (czerwony granit) - Kamień św. Wojciecha o obwodzie 20,5 m usytuowany 300 m od kościoła w Budziejewku.

2.3 Wewnętrzne uwarunkowania rozwoju Gminy Mieścisko

SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

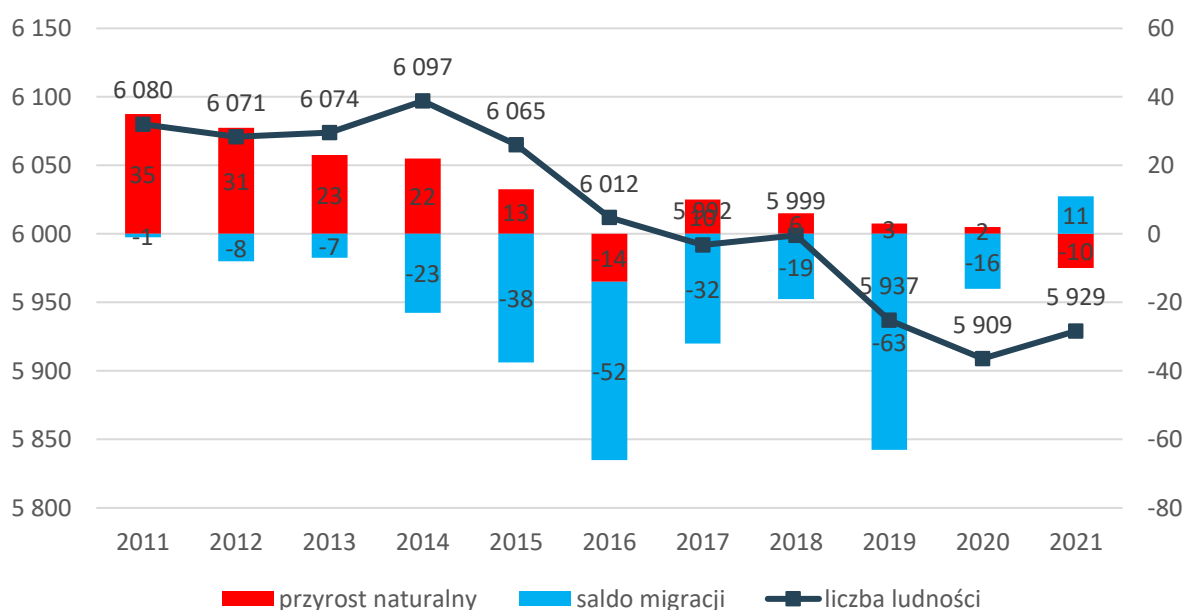
Jednym z podstawowych czynników wpływających na rozwój jednostek samorządu terytorialnego jest sytuacja demograficzna oraz perspektywy jej zmian. Według prognoz demograficznych opisanych w Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku w skali całego województwa liczba ludności po początkowym okresie wzrostu trwającym do 2025 roku następnie ulegać będzie zmniejszaniu, tak aby na koniec prognozowanego okresu wzrost liczby ludności względem roku 2017 wyniósł maksymalnie 0,8%. Największy ubytek ludności w Wielkopolsce nastąpi na obszarach będących otoczeniem aglomeracji i miejskich obszarów funkcjonalnych, tj. poza ich granicami/bezpośrednim oddziaływaniem. Dla gminy Mieścisko oznacza to, że zmiany demograficzne przyczyniać się będą do utrwalenia widocznych już tendencji zmniejszania się liczby mieszkańców gminy. Już teraz dane statystyczne wydają się potwierdzać trafność prognoz opisanych w ww. dokumencie, jednak porównując wyniki do pozostałych gmin powiatu wągrowieckiego można zaznaczyć, że dynamika tych zmian nie jest największa. Porównując liczbę ludności w 2017 i 2021 r., tylko w gminach Skoki i Wągrowiec (gmina wiejska) odnotowano wzrost liczby ludności, w pozostałych gminach, w tym w mieście Wągrowcu, na koniec grudnia 2021 r. zameldowanych było mniej osób niż w 2017 r. Szczegółowe dane dotyczące liczby ludności w latach 2017-2021 w gminach powiatu wągrowieckiego przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1 Zmiany liczby ludności w powiecie wągrowieckim w latach 2017-2021

JST	2017	2018	2019	2020	2021	udział w 2021 r.	średnia dynamika
Powiat wągrowiecki	70 212	70 274	70 233	70 096	69 952	100%	99,9%
Wągrowiec - gmina miejska	25 607	25 648	25 686	25 607	25 407	36%	99,8%
Damaśławek	5 437	5 402	5 326	5 304	5 264	8%	99,2%
Gołańcz	8 347	8 337	8 293	8 185	8 100	12%	99,3%
Mieścisko	5 992	5 999	5 937	5 909	5 929	8%	99,7%
Skoki	9 580	9 659	9 713	9 822	9 928	14%	100,9%
Wapno	3 000	3 008	2 962	2 931	2 867	4%	98,9%
Wągrowiec - gmina wiejska	12 249	12 221	12 316	12 338	12 457	18%	100,4%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Liczba mieszkańców gminy Mieścisko w 2021 r. w stosunku do liczby mieszkańców w 2011 r. zmniejszyła się o 151 osób. W 2014 r. gmina liczyła 6097 mieszkańców, była to maksymalna liczba mieszkańców w analizowanym okresie. W następnych latach rejestrowano ubytek liczby mieszkańców, który spowodowany był głównie przez ujemny bilans salda migracji, ale także przez coraz mniej korzystny bilans przyrostu naturalnego. Kompleksowo zmiany omawianego zjawiska przedstawia poniższy rysunek.

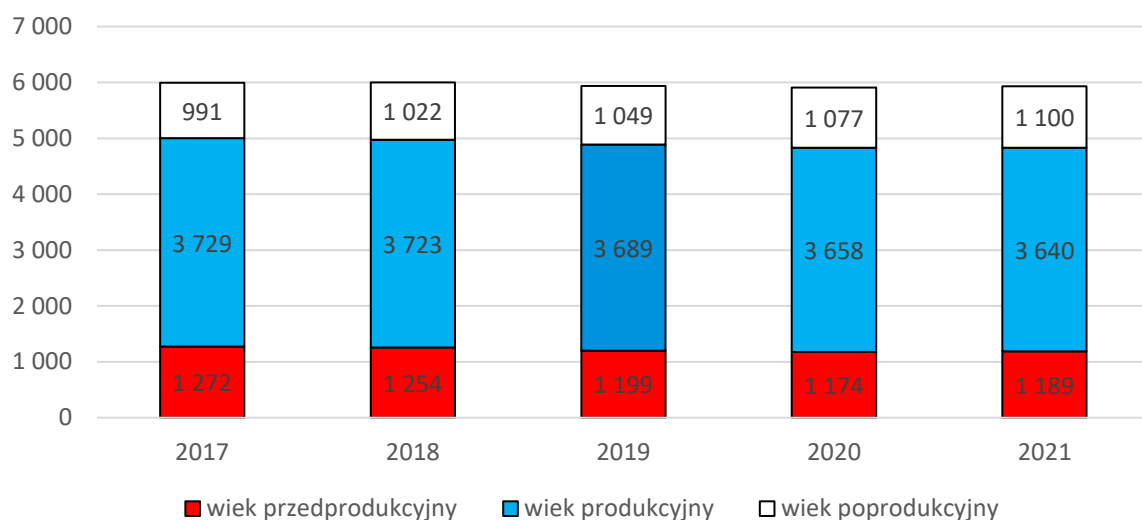

Rysunek 3 Zmiany liczby ludności w Gminie Mieścisko w latach 2011-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Ważnym aspektem w analizie sytuacji demograficznej jest struktura ludności w podziale na ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym. Przez ludność w wieku produkcyjnym rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjmuje się wiek 15-64 lata, dla kobiet – 15-59 lat. Obserwuje się zrównanie udziału populacji

mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym i w wieku poprodukcyjnym. W 2021 roku udział osób w wieku przedprodukcyjnym wyniósł 20% (w całym badanym okresie maleje), udział osób w wieku poprodukcyjnym w 2021 r. wyniósł 18,55% (i systematycznie rośnie).

Rysunek 4 Struktura ludności w Gminie Mieścisko w latach 2017-2021

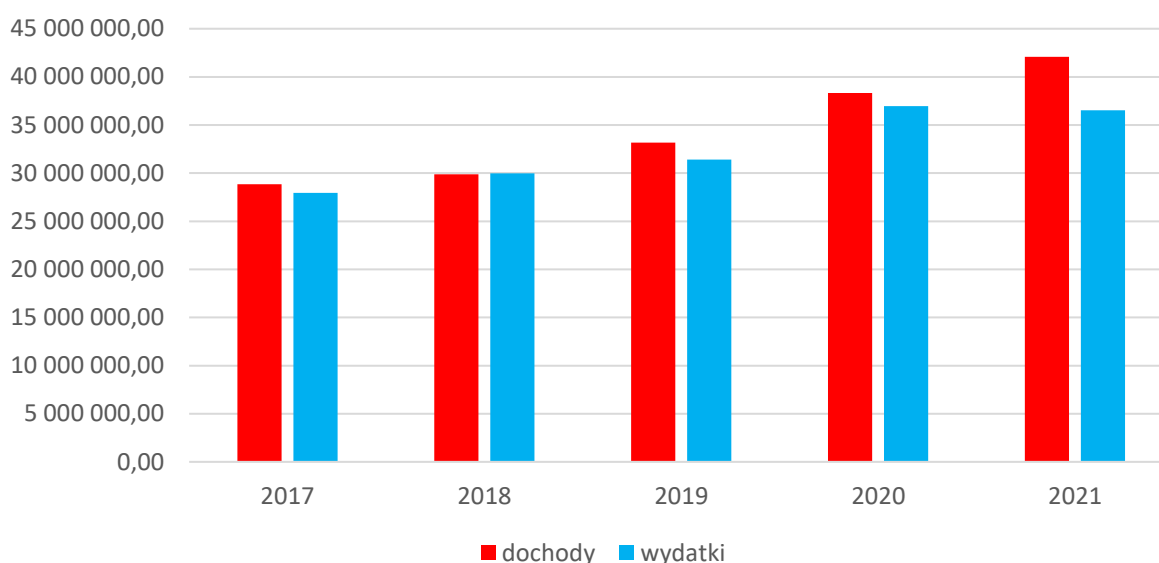
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

SYTUACJA EKONOMICZNA

Budżet na rok 2021 uchwalony przez Radę Gminy Mieścisko w dniu 14 grudnia 2020 r. uchwałą nr XXVIII/203/20 zakładał wysokość dochodów na poziomie 32 511 028,15 zł, a wysokość wydatków na poziomie 35 250 217,00 zł. Ostatecznie po dokonanych w ciągu roku zmianach, plan budżetu na dzień 31 grudnia 2021 r. przedstawiał się następująco:

- dochody osiągnęły wysokość 41 962 657,11 zł,
- wydatki osiągnęły wysokość 37 910 614,19 zł.

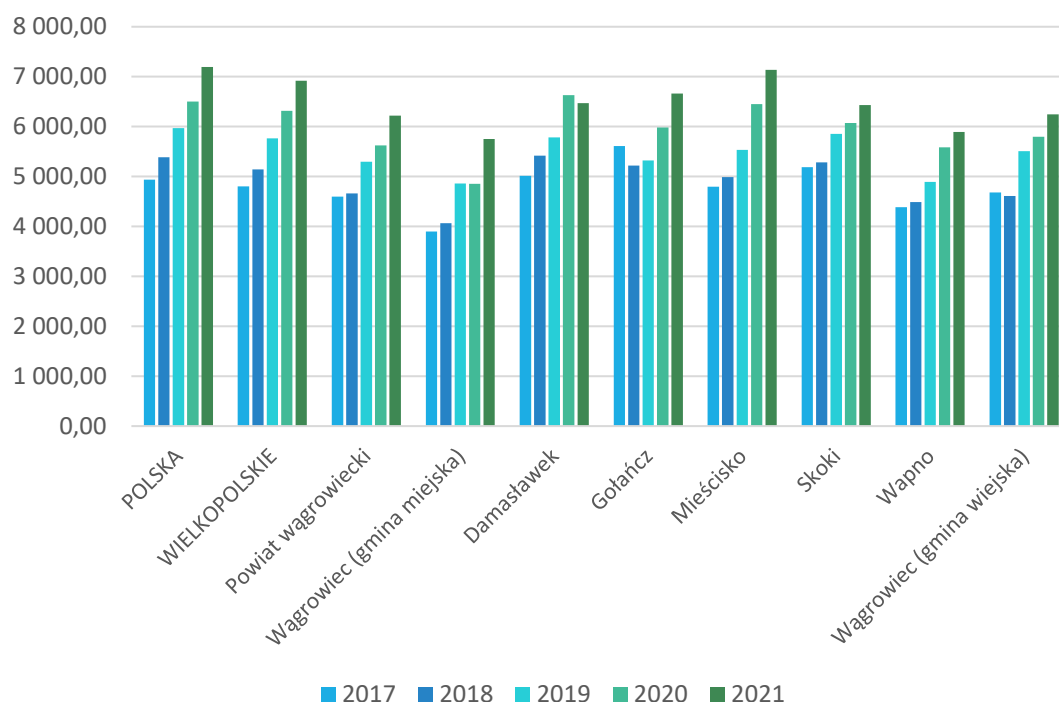
W perspektywie ostatnich pięciu lat wysokość dochodów w budżecie Gminy Mieścisko wzrosła z poziomu prawie 29 mln złotych w 2017 r. do poziomu ponad 42 mln złotych w 2021 r. Natomiast wydatki w tym samym czasie wzrosły z poziomu blisko 28 mln złotych w 2017 r. do około 36,5 mln złotych w 2021 r.

Rysunek 5 Wysokość dochodów i wydatków Gminy Mieścisko w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Częstym sposobem porównywania poziomu zamożności gmin jest odniesienie poziomu dochodów gminy do liczby ludności. Co do zasady poziom dochodów na mieszkańca rośnie. W województwie wielkopolskim w 2021 r. wskaźnik ten osiągnął wartość ponad 6918 zł. W Gminie Mieścisko poziom dochodów na mieszkańca był nawet wyższy i osiągnął poziom 7136 zł. W powiecie wągrowieckim był to najlepszy wynik spośród wszystkich gmin, niższy jedynie od średniej dla kraju, który w 2021 r. był na poziomie ok. 7 193 zł. Porównanie dynamiki wzrostu dochodów gminy na mieszkańca wśród gmin powiatu wągrowieckiego, woj. wielkopolskiego i kraju przedstawia rysunek na następnej stronie.

Rysunek 6 Dochody Gminy Mieścisko na mieszkańca w latach 2017–2021 na tle gmin powiatu wągrowieckiego, województwa wielkopolskiego i kraju

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

WNIOSKI Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH

Zgodnie z obowiązującym Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Mieścisko podjętym uchwałą Rady Gminy Mieścisko nr III/23/2002 z dnia 19 grudnia 2002 r. następnie zmienioną w 2008 roku uchwałą Rady Gminy Mieścisko nr XIV/111/08 z dnia 20 sierpnia 2008 r. i ponownie w 2013 r. uchwałą Rady Gminy Mieścisko nr XXVI/195/13 z dnia 10 września 2013 r. rozwój gminy opiera się na uwarunkowaniach środowiskowych i społeczno-gospodarczych oraz pełnionych przez gminę funkcjach.

W zakresie obszarów, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszarów wymagających zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne w studium wskazano na zamiar przystąpienia do opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla lokalizacji elektrowni wiatrowych będący przedmiotem zmiany Studium.

W zakresie obszarów, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym w Studium wskazano elektrownie wiatrowe wraz z infrastrukturą techniczną w miejscowości Żabiczyn.

W zakresie obszarów wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji w Studium wskazano spośród terenów objętych zmianą Studium 2013 r. w obrębie terenów Nr 8 – Jaworówko i Nr 9 – Mieścisko Wiela istnieją części, na których została dokonana rekultywacja po wyrobiskach wyeksploatowanych złóż gliny oraz po składowiskach odpadów.

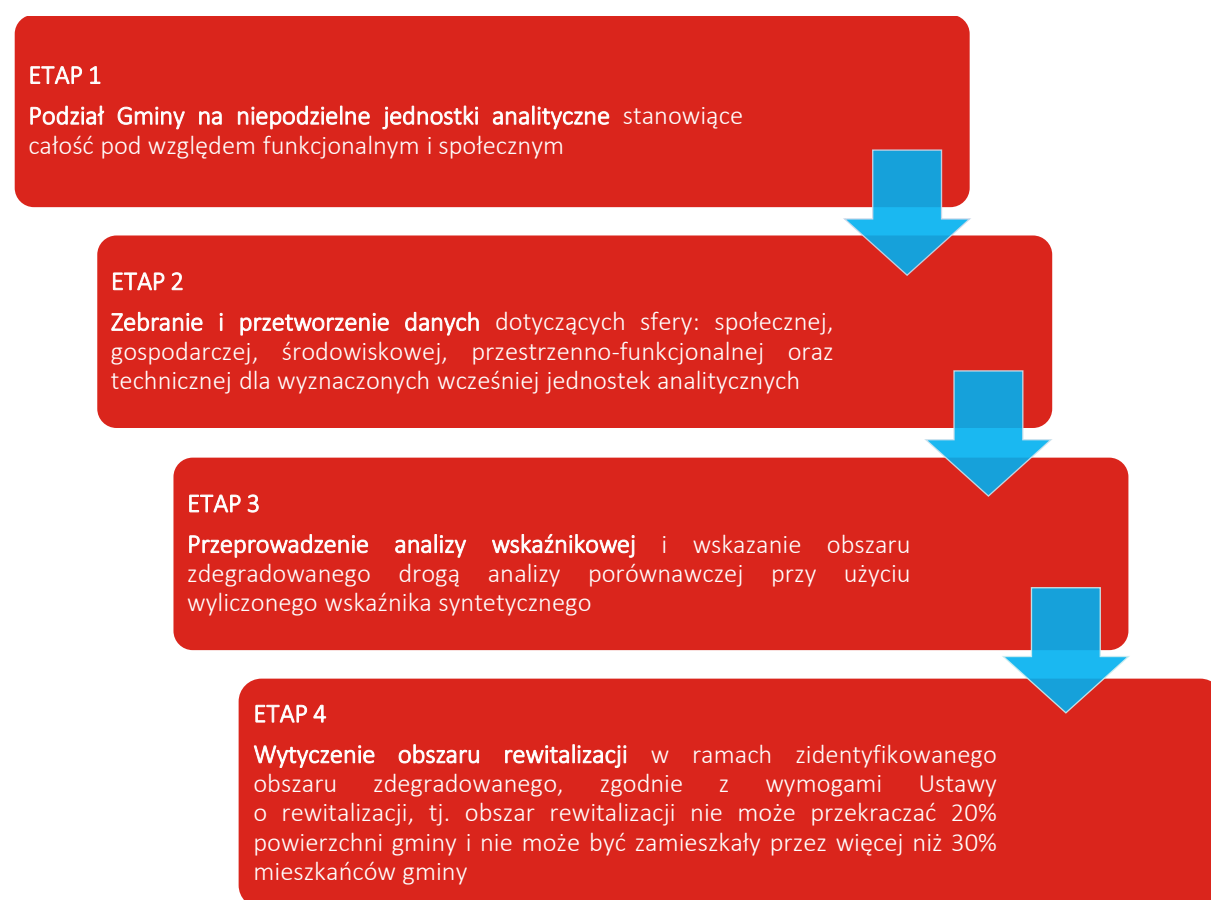
3. Metodyka wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

3.1 Metodyka prac przyjęta w procesie delimitacji obszarów zdegradowanych na terenie Gminy Mieścisko

ETAPY PRAC

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Mieścisko oraz zawarta w niej procedura delimitacji, opracowana została w sposób spełniający wymogi *Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 485.,) dalej: ustawa o rewitalizacji*. Podczas opracowywania procedury delimitacji, korzystano także z wytycznych i rekomendacji zawartych w publikacji „Delimitacja – krok po kroku” zrealizowanej przez zespół pracowników Instytutu Rozwoju Miast pod redakcją Ministerstwa Infrastruktury i Budownictwa⁴.

Przyjęta w procesie delimitacji obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji na terenie Gminy Mieścisko metodyka zakładała czteroetapowy system pracy, który przedstawiony został na poniższej grafice.

⁴ Opracowanie zrealizowane przez Instytut Rozwoju Miast na zlecenie Ministerstwa Infrastruktury i Budownictwa, Departamentu Polityki Przestrzennej w ramach umowy nr DPP-U-POWER-173/16, której przedmiotem było: Opracowanie merytoryczne publikacji z zakresu diagnozy i delimitacji obszarów zdegradowanych, ISBN 978-83-7610-653-3

METODA WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO PRZY UŻYCIU WSKAŹNIKA SYNTETYCZNEGO

Z uwagi na fakt, że dobrane wskaźniki przedstawiane są w różnych jednostkach i przedziałach, ich porównywanie oparte na jednowymiarowych zasadach statystycznych pozostaje utrudnione. W przypadku analizy zjawisk złożonych, które opisuje się więcej niż jedną zmienną pojawiają się problemy, jakie nie występują w analizach prostych dla jednej zmiennej.

Dlatego też, podstawą analizy wielowymiarowej jest **wskaźnik syntetyczny**, który pozwala na porównanie poszczególnych mierników i otrzymanie jednego wskaźnika poziomu rozwoju obszaru. Jest to możliwe dzięki standaryzacji różnych zmiennych niezależnie od ich rodzaju, znaku, wielkości i jednostek.

Standaryzacja danych służy sprowadzeniu zmiennych o różnej wartości i jednostkach do wzajemnej porównywalności. Wiąże się ona również z ustaleniem kierunku wpływu każdego ze wskaźników, czyli określeniem czy dany wskaźnik jest stymulantą, czy destymulantą. W przypadku stymulanty, wzrost wskaźnika oznacza pozytywny rezultat dla badanego zjawiska, natomiast w przypadku destymulanty – wzrost wartości zmiennej świadczy negatywnie o zjawisku.

Z tego względu, w celu standaryzacji wskaźników posłużono się metodą wyrażoną wzorem:

$$t_{ij} = \frac{x_{ij} - \bar{x}_j}{s_j}, \text{ gdy zmienna jest stymulantą lub}$$

$$t_{ij} = \frac{x_{ij} - \bar{x}_j}{s_j} * (-1), \text{ gdy zmienna jest destymulantą,}$$

gdzie:

t_{ij} – standaryzowana wartość wskaźnika j dla jednostki analitycznej i,

x_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki analitycznej i,

$\bar{x}_j$ – średnia arytmetyczna wskaźnika j,

s_j – odchylenie standardowe wskaźnika j.

W ten sposób wartości większe od średniej dla całej gminy po standaryzacji będą przyjmowały wartość dodatnią (korzystniejszą dla danej jednostki analitycznej), natomiast wartości mniejsze od średniej – wartość ujemną (niekorzystną dla danej jednostki analitycznej). Im niższa jest wartość standaryzowanego wskaźnika tym poziom koncentracji negatywnego zjawiska w danej jednostce analitycznej jest większy.

Ostatnim etapem wyznaczenia wskaźnika syntetycznego jest obliczenie średniej arytmetycznej zestandaryzowanych zmiennych dla każdej z badanych sfer: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Wartość wskaźnika syntetycznego odpowiada na pytanie, czy dana jednostka analityczna znajduje się w stanie kryzysowym. Wysokie wartości wskaźnika świadczą o pozytywnym obrazie zjawisk w danej jednostce, natomiast niskie ukazują koncentrację zjawisk kryzysowych. W celu uzyskania wartości wskaźnika syntetycznego posłużono się wzorem:

$$P_i = \frac{1}{n} \sum_{j=1}^n t_{ij}$$

gdzie:

P_i – syntetyczny wskaźnik negatywnych zjawisk dla jednostki analitycznej i ,

n – liczba wskaźników,

t_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki analitycznej i .

Zgodnie z przyjętą metodologią do obszaru zdegradowanego włączone mogą zostać wszystkie te jednostki analityczne, których wskaźnik syntetyczny jest ujemny (mniejszy niż 0) w sferze społecznej oraz w co najmniej jednej z pozostałych sfer. Im niższe wartości przyjmuje wskaźnik syntetyczny tym poziom negatywnych zjawisk w danej sferze jest większy. Spośród wyznaczonych obszarów zdegradowanych wytyczono **obszar rewitalizacji**, który zgodnie z wymogami ustawy o rewitalizacji, nie może przekraczać 20% powierzchni gminy i nie może być zamieszkały przez więcej niż 30% mieszkańców gminy.

3.2 Podział Gminy Mieścisko na jednostki analityczne

Zgodnie z przedstawioną w powyższym rozdziale metodyką prac, przyjętą w procesie delimitacji obszarów zdegradowanych, etap pierwszy dotyczył podziału Gminy Mieścisko na niepodzielne jednostki analityczne, stanowiące całość pod względem funkcjonalnym i społecznym. Takie działanie umożliwiło zebranie i przetworzenie, a w kolejnym kroku zagregowanie danych opisujących sfery: społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną oraz techniczną. Wyznaczone w procesie delimitacji jednostki analityczne odzwierciedlają specyfikę danego terenu, ze szczególnym uwzględnieniem funkcji dominującej, a także sposobu zagospodarowania przestrzennego. Ważnym było również, aby w trakcie dokonywania podziału, uwzględnić intensywność użytkowania danego obszaru. Tak wypracowany podział sprawił, że dokonana w kolejnych etapach porównawcza analiza

wskaźnikowa, przeprowadzona została w sposób uwzględniający zróżnicowanie przestrzenne gminy.

W celu dokonania podziału gminy na jednostki analityczne skorzystano z istniejącego już podziału na sołectwa. Dokonano w nim pewnych modyfikacji. Sołectwo Mieścisko skupia 40,5% ogółu mieszkańców. Zgodnie z ustawą, ze względu na przekroczenie progu 30% populacji, taka jednostka nie mogłaby zostać zaliczona do obszaru rewitalizacji. W związku z tym należało dokonać podziału sołectwa na mniejsze jednostki analityczne. W ten sposób powstały jednostki: „Mieścisko 1”, „Mieścisko 2” i „Mieścisko 3”. Wykaz ulic zaliczonych do poszczególnych jednostek przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2 Jednostki analityczne wsi Mieścisko

Lp.	Jednostka analityczna	Wykaz ulic
1	„Mieścisko 1”	Baczyńskiego, Długa, Ignacego Krasickiego, Juliusza Słowackiego, Kościelna (część), Kusocińskiego, Ruda, Szarych Szeregów, Wągrowiecka (część), Zacisze, Zawadzkiego
2	„Mieścisko 2”	Daliowa, Dworcowa, Gnieźnieńska (część), Kalinowa, Kolejowa, Małwowa, Nowa, Powstańców Wielkopolskich (część), Rolna, Różana, Słoneczna, Strzelecka, Św. Wojciecha, Wągrowiecka (część)
3	„Mieścisko 3”	Gnieźnieńska (część), Janowiecka, Kościelna (część), Kościuszki, Łąkowa, Osiedle Michałowskie, Parkowa, Poczтова, Podleśna, Pokoju, Polna, Powstańców Wielkopolskich (część), Spokojna, Św. Huberta

Źródło: opracowanie własne.

Analogicznie postąpiono z drugą co do wielkości miejscowością w gminie. Sołectwo Popowo Kościelne podzielono na dwie mniejsze jednostki analityczne: „Popowo Kościelne 1” i „Popowo Kościelne 2”. Wykaz ulic i miejscowości zaliczonych do poszczególnych jednostek przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3 Jednostki analityczne wsi Popowo Kościelne

Lp.	Jednostka analityczna	Wykaz ulic i miejscowości
1	„Popowo Kościelne 1”	Półwiejska, ulice bez nazwy, Wymysłowo (miejscowość)
2	„Popowo Kościelne 2”	Akacyjowa, Brzozowa, Jarzębinowa, Lipowa, Osiedle Piastowskie, Sosnowa, Świerkowa, Popowo-Huby (miejscowość), Popowo-Kolonia (miejscowość)

Źródło: opracowanie własne.

Granice pozostałe sołectw nie uległy zmianie. Szczegółowe dane dotyczące utworzonych jednostek analitycznych przedstawione zostały w tabeli na następnej stronie. Największą jednostką pod względem liczby ludności jest „Mieścisko 3”, w której zameldowane

na pobyt stały i czasowy na koniec 2021 roku były 1292 osoby⁵, najmniejszą pod tym względem jednostką są „Piastowice”, w których w tym samym czasie zameldowanych było 16 osób. Pod względem powierzchni największą jednostką jest „Gołaszewo”, o powierzchni 9,25 km² (6,8% powierzchni gminy), a najmniejszą jest „Budziejewko” o powierzchni 0,88 km² (0,7% powierzchni gminy).

Tabela 4 Jednostki analityczne wyznaczone na terenie Gminy Mieścisko

Jednostka analityczna		Powierzchnia jednostki (km ²)	Udział w całkowitej powierzchni gminy (%)	Liczba mieszkańców	Udział w całkowitej liczbie mieszkańców gminy (%)
Lp.	Nazwa				
1	Piastowice	2,97	2,2%	16	0,3%
2	Budziejewo	4,37	3,2%	96	1,6%
3	Gorzewo	6,17	4,6%	126	2,1%
4	Mirkowice	5,94	4,4%	90	1,5%
5	Jaworówko	5,38	4,0%	45	0,8%
6	Zakrzewo	7,65	5,7%	102	1,7%
7	Mieścisko 1	2,64	2,0%	692	11,6%
8	Budziejewko	0,88	0,7%	27	0,5%
9	Zbietka	5,38	4,0%	261	4,4%
10	Jaroszewo Pierwsze	2,35	1,7%	109	1,8%
11	Podlesie Kościelne	4,72	3,5%	149	2,5%
12	Mieścisko 2	4,11	3,0%	422	7,1%
13	Mieścisko 3	4,57	3,4%	1 292	21,7%
14	Wiele	5,47	4,0%	178	3,0%
15	Gołaszewo	9,25	6,8%	205	3,4%
16	Popowo Kościelne 2	8,34	6,2%	695	11,7%
17	Żabiczyn	7,2	5,3%	287	4,8%
18	Miłosławice	8,59	6,4%	200	3,4%
19	Kłodzin	6,98	5,2%	178	3,0%
20	Nieświastowice	6,01	4,4%	125	2,1%
21	Jaroszewo Drugie	4,97	3,7%	57	1,0%
22	Popowo Kościelne 1	3,89	2,9%	60	1,0%
23	Pląskowo	3,13	2,3%	86	1,4%
24	Podlesie Wysokie	6,42	4,8%	172	2,9%
25	Sarbia	7,71	5,7%	291	4,9%

Źródło: opracowanie własne.

Sporządzony podział gminy na jednostki analityczne pozwala ponadto zachować spójność pod względem powierzchniowymi i populacyjnym. Granice jednostek analitycznych przedstawia rysunek na następnej stronie.

⁵ dane ludnościowe dla jednostek analitycznych wsi Mieścisko i Popowo Kościelne są szacunkowe i wynikają z proporcjonalnego podziału liczby mieszkańców w stosunku do odcinka ulicy jaki zawiera się w granicach danej jednostki.

Rysunek 7 Podział Gminy Mieścisko na jednostki analityczne

Źródło: opracowanie własne.

3.3 Wybór wskaźników służących dokonaniu analizy wskaźnikowej wskazanych jednostek analitycznych

ZJAWISKA KRYZYSOWE

Celem analizy wskaźnikowej jednostek analitycznych, przedstawionej w dalszej części Diagnozy, jest zidentyfikowanie lokalnych problemów rozwojowych, które występują na terenie Gminy Mieścisko. Pierwszym krokiem będzie ich prezentacja, a następnym zbadanie natężenia zjawisk kryzysowych występujących na terenie całej gminy. Na potrzeby przedmiotowej analizy zgromadzono dane umożliwiające przedstawienie i zbadanie sfery społecznej z obszaru bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, problemów osób ze szczególnymi potrzebami, kapitału społecznego, poziomu edukacji, a także aktywności społecznej.

W sferze gospodarczej zbadano aktywność gospodarczą w poszczególnych jednostkach analitycznych, z kolei w sferze środowiskowej skupiono się na analizie obecności w środowisku życia mieszkańców materiałów szkodliwych dla zdrowia i środowiska, zawierających włókna azbestowe.

W sferze przestrzenno-funkcjonalnej zbadano dostępność infrastruktury publicznej (w tym placów zabaw i obiektów sportowych). Natomiast w przypadku sfery technicznej przeanalizowano stan techniczny przestrzeni publicznej.

POZYSKANIE DANYCH

Proces analityczny, oparty na agregowaniu informacji w obrębie jednostek analitycznych przeprowadzono z wykorzystaniem danych ilościowych, uzyskanych z rejestrów instytucji samorządowych oraz oddziałów instytucji funkcjonujących na terenie Gminy Mieścisko:

- Urzędu Gminy Mieścisko,
- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mieścisku,
- Komendy Powiatowej Policji w Wągrowcu,
- Powiatowego Urzędu Pracy w Wągrowcu,
- Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Poznaniu,
- Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych).

Dane wyjściowe służące zdiagnozowaniu zjawisk kryzysowych w poszczególnych jednostkach analitycznych pozyskane od wyżej wymienionych instytucji przekształcono na porównywalne wskaźniki obrazujące sytuację w danej sferze. Zgodnie z wcześniej opisaną standaryzacją danych, podczas doboru wskaźników dokonano ich jednoczesnego rozróżnienia na stymulanty i destymulanty.

ZAKRES CZASOWY

Każdy z omawianych wskaźników zawiera informacje o zakresie czasowym jakiego dotyczy. Ma to na celu uszczegółowienie i doprecyzowanie występowania (trwania) danego zjawiska kryzysowego. Dane wykorzystane do analizy, a co za tym idzie obliczone wskaźniki dotyczyły 2021 roku.

Tabela 5 Wskaźniki wykorzystane do zdiagnozowania zjawisk kryzysowych

SFERA SPOŁECZNA				
Zjawisko	Wskaźnik/miernik	Źródło danych	Stymulanta/ Destymulanta	Zakres czasowy
BEZROBOCIE	Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców	Powiatowy Urząd Pracy w Wągrowcu, Urząd Gminy Mieścisko	Destymulanta	według stanu na 31.12.2021
	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie mieszkańców	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mieścisku, Urząd Gminy Mieścisko	Destymulanta	w 2021 r.
UBÓSTWO	Udział osób korzystających z pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mieścisku, Urząd Gminy Mieścisko	Destymulanta	w 2021 r.
	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mieścisku	Destymulanta	w 2021 r.
	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej dotkniętych problemem alkoholizmu w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mieścisku	Destymulanta	w 2021 r.
	Kwota wypłaconych zasiłków w przeliczeniu na liczbę rodzin korzystających z pomocy społecznej	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mieścisku	Destymulanta	w 2021 r.
	Liczba uczniów korzystających z posiłków finansowanych przez OPS w przeliczeniu na 100 uczniów	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mieścisku, Urząd Gminy Mieścisko	Destymulanta	w 2021 r.

PRZESTĘPCZOŚĆ	Liczba stwierdzonych przestępstw na 1000 mieszkańców	Komenda Powiatowa Policji w Wągrowcu, Urząd Gminy Mieścisko	Destymulanta	w 2021 r.
	Liczba stwierdzonych przestępstw i wykroczeń (poza zdarzeniami drogowymi i przestępstwami gospodarczymi) w tym czyny karalne nieletnich na 1000 mieszkańców	Komenda Powiatowa Policji w Wągrowcu, Urząd Gminy Mieścisko	Destymulanta	w 2021 r.
OSOBY ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mieścisku	Destymulanta	w 2021 r.
	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mieścisku	Destymulanta	w 2021 r.
KAPITAŁ LUDZKI	Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Urząd Gminy Mieścisko	Stymulanta	według stanu na 31.12.2021
	Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Urząd Gminy Mieścisko	Destymulanta	według stanu na 31.12.2021
	Udział dzieci w wieku 3-6 lat w ogólnej liczbie mieszkańców	Urząd Gminy Mieścisko	Stymulanta	według stanu na 31.12.2021
POZIOM EDUKACJI	Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty (średnia z j. polskiego i matematyki)	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu	Stymulanta	w 2021 r.
AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA	Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 100 mieszkańców	Urząd Gminy Mieścisko	Stymulanta	według stanu na 31.12.2021
	Liczba kół gospodyń wiejskich na 100 mieszkańców	Urząd Gminy Mieścisko	Stymulanta	według stanu na 31.12.2021

SFERA GOSPODARCZA				
Zjawisko	Wskaźnik/miernik	Źródło danych	Stymulanta/ Destymulanta	Zakres czasowy
AKTYWNOŚĆ GOSPODARCZA	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych ogółem na 100 mieszkańców	Urząd Gminy Mieścisko	Stymulanta	według stanu na 31.12.2021
	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych ogółem na 100 osób w wieku produkcyjnym	Urząd Gminy Mieścisko	Stymulanta	według stanu na 31.12.2021
SFERA ŚRODOWISKOWA				
Zjawisko	Wskaźnik/miernik	Źródło danych	Stymulanta/ Destymulanta	Zakres czasowy
POKRYCIE AZBESTEM	Powierzchnia materiałów zawierających azbest na 100 mieszkańców	Urząd Gminy Mieścisko	Destymulanta	według stanu na 31.12.2021
SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA				
Zjawisko	Wskaźnik/miernik	Źródło danych	Stymulanta/ Destymulanta	Zakres czasowy
DOSTĘPNOŚĆ TERENÓW ZIELENI	Powierzchnia ogólnodostępnych terenów zieleni na 100 mieszkańców	Urząd Gminy Mieścisko	Stymulanta	według stanu na 31.12.2021
DOSTĘPNOŚĆ INFRASTRUKTURY PUBLICZNEJ	Liczba obiektów infrastruktury sportowej na 100 mieszkańców	Urząd Gminy Mieścisko	Stymulanta	według stanu na 31.12.2021
ŁAD PRZESTRZENNY	Udział powierzchni miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uchwalonych w 2015 r. i później w ogólnej powierzchni	Urząd Gminy Mieścisko	Stymulanta	według stanu na 31.12.2021
SFERA TECHNICZNA				
Zjawisko	Wskaźnik/miernik	Źródło danych	Stymulanta/ Destymulanta	Zakres czasowy
STAN TECHNICZNY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ	Odsetek obiektów komunalnych wymagających remontów w ogólnej liczbie budynków komunalnych	Urząd Gminy Mieścisko	Destymulanta	według stanu na 31.12.2021
	Liczba obiektów przestrzeni publicznej w złym stanie technicznym na 100 mieszkańców	Urząd Gminy Mieścisko	Destymulanta	według stanu na 31.12.2021

Źródło: opracowanie własne.

4. Analiza wskaźnikowa Gminy Mieścisko

4.1 Sfera społeczna

Sfera społeczna stanowi najważniejszy element diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Obszar zdegradowany wyznacza się na podstawie koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności: bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby osób ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym. W pozostałych sferach zjawiska kryzysowe mogą dotyczyć tylko jednej z nich, aby móc wyodrębnić obszar zdegradowany. Dalsza część podrozdziału przedstawia szczegółową charakterystykę sfery społecznej Gminy Mieścisko.

BEZROBOCIE

Bezrobotnym, w pewnym uproszczeniu, jest osoba, która ukończyła 18 lat i nie osiągnęła wieku emerytalnego, niezatrudniona i niewykonująca innej pracy zarobkowej ale zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (albo jeżeli jest to osoba niepełnosprawna, to jest zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), zarejestrowana we właściwym dla miejsca zameldowania stałego lub czasowego powiatowym urzędzie pracy oraz poszukująca zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej.⁶

Bezrobocie jest zjawiskiem społecznym, które może przerodzić się w poważny problem, zwłaszcza kiedy jego poziom i natężenie pozostają wysokie w długim okresie. Ze względu na czas trwania wyróżnia się bezrobocie krótkookresowe, długookresowe, chroniczne, sezonowe. Ze względu na czynniki je wywołujące oraz konsekwencje jakie ze sobą niosą wyróżnia się natomiast bezrobocie strukturalne, koniunkturalne, technologiczne, frykcyjne czy naturalne. To ostatnie występuje zawsze, niezależnie od fazy cyklu koniunkturalnego, trwającego bądź nie sezonu czy dostępności miejsc pracy w przedsiębiorstwach. Przyczyną bezrobocia określanego jako naturalne jest fakt, że zawsze istnieje pewna liczba wolnych miejsc pracy oraz osób poszukujących lub zmieniających pracę. Ze względu na dynamikę tych procesów nie jest możliwa sytuacja, by w gospodarce nie było bezrobocia.

Najbardziej problematyczną sytuacją na rynku pracy jest natomiast nie tyle poziom bezrobocia, co utrzymywanie się tego zjawiska w dłuższej perspektywie czasowej. Niekorzystne tło, które utrwali bezrobocie w gospodarce jest główną przyczyną pojawienia się bezrobocia długookresowego (które trwa ponad rok). Wydłużający się okres poszukiwań pracy wywołuje szereg strat, zarówno w wymiarze indywidualnym, jak i społecznym. Stanowi też zagrożenie ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie wielkopolskim na koniec 2021 roku wyniosła 3,1 % (w kraju – 5,4%) i była najniższą wśród wszystkich województw w kraju. Wskazać

⁶ Pojęcie osoby bezrobotnej zdefiniowano w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t. j. Dz. U. z 2022r. poz. 690)

należy na duże zróżnicowanie geograficzne tego zjawiska. Najniższą stopę bezrobocia zarejestrowano w powiatach poznańskim, kępińskim i w mieście Poznaniu (1,6%) a najwyższą w powiecie konińskim (8,3%). Wynik dla powiatu wągrowieckiego wyniósł 4,7%.

Analiza wskaźnikowa w aspekcie bezrobocia przeprowadzona została w oparciu o następujące zbiory danych:

- Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców,
- Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie mieszkańców.

Najwięcej osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców (powyżej 6) zamieszkiwało jednostkę „Jaworówko” i „Piastowice”. Wart zwrócenia uwagi jest fakt braku osób bezrobotnych w jednostkach „Jaroszewo Drugie” i „Płaskowo”. Drugi wskaźnik dotyczył odsetka osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w odniesieniu do ogólnej liczby mieszkańców. Najwyższą wartość tego wskaźnika odnotowano w jednostce „Piastowice”, gdzie aż 25% mieszkańców korzystało w 2021 r. z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia. Natomiast w zdecydowanej większości jednostek zjawisko to nie wystąpiło lub wartość komentowanego wskaźnika nie przekroczyła 2%. Szczegółowe dane dotyczące wszystkich jednostek analitycznych zestawiono w tabeli na następnej stronie.

Podsumowując, należy stwierdzić, że sytuacja na rynku pracy oceniana zarówno przez pryzmat poziomu stopy bezrobocia w powiecie wągrowieckim, jak i wskaźników wykorzystanych do opisu bezrobocia w gminie jest dobra. Z danych uzyskanych z Powiatowego Urzędu Pracy wynika, że na koniec grudnia 2021 roku z Gminy Mieścisko zarejestrowanych było 95 osób bezrobotnych. Oznacza to, że stopa bezrobocia w gminie wyniosła 2,6%.

Tabela 6 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze bezrobocia

Jednostka analityczna	BEZROBOCIE			
	Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców		Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie mieszkańców	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Budziejewko	3,70	-0,996	0,0%	0,634
Budziejewo	3,13	-0,635	9,4%	-1,191
Gołaszewo	3,90	-1,120	2,0%	0,254
Gorzewo	1,59	0,324	0,8%	0,479
Jaroszewo Drugie	0,00	1,313	0,0%	0,634
Jaroszewo Pierwsze	1,83	0,169	1,8%	0,277
Jaworówko	6,67	-2,843	6,7%	-0,664
Kłodzin	1,69	0,262	0,0%	0,634
Mieścisko 1	1,91	0,124	1,7%	0,310
Mieścisko 2	0,99	0,693	0,8%	0,482
Mieścisko 3	1,13	0,608	2,0%	0,239
Miłosławice	1,50	0,378	2,0%	0,244
Mirkowice	3,33	-0,765	2,2%	0,201
Nieświastowice	1,60	0,316	4,0%	-0,145
Piastowice	6,25	-2,583	25,0%	-4,232
Płaskowo	0,00	1,313	2,3%	0,181
Podlesie Kościelne	1,34	0,476	0,7%	0,503
Podlesie Wysokie	1,16	0,588	4,7%	-0,272
Popowo Kościelne 1	2,02	0,056	0,0%	0,634
Popowo Kościelne 2	1,56	0,344	0,7%	0,494
Sarbia	0,69	0,885	0,3%	0,567
Wielą	1,12	0,613	4,5%	-0,241
Zakrzewo	1,96	0,091	8,8%	-1,084
Zbietka	1,15	0,596	0,0%	0,634
Żabiczyn	2,44	-0,207	1,0%	0,430

Źródło: opracowanie własne.

UBÓSTWO

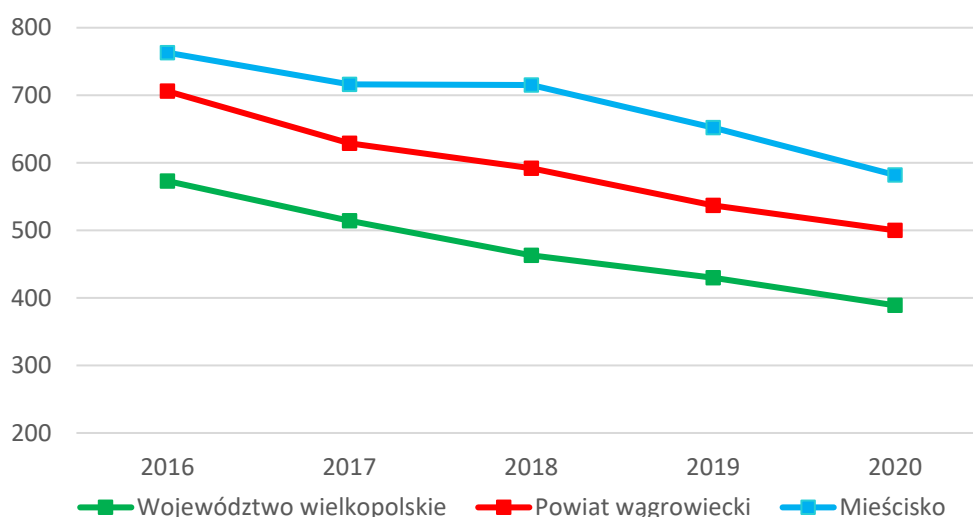
Występującemu i pogłębiającemu się zjawisku bezrobocia bardzo często współtowarzyszy zjawisko ubóstwa, które opiera się na odniesieniu poziomu zaspokojenia potrzeb osób, rodzin, gospodarstw domowych do poziomu ich zaspokojenia przez innych członków społeczeństwa. Rozumiane jest przede wszystkim jako ograniczenie środków do życia, a tym samym skutkujące obniżeniem się poziomu życia poza akceptowane w kraju zamieszkania minimum.

Działania zmierzające m.in. do ograniczenia ubóstwa na terenie Gminy Mieścisko podejmuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, zlokalizowany przy ulicy Janowieckiej 2 w Mieścisku. Jednostka ta realizuje zadania z zakresu polityki społecznej na rzecz rodzin i osób, które nie mogą samodzielnie, wykorzystując własne zasoby, uprawnienia i możliwości pokonać trudnej sytuacji, w jakiej się znaleźli. Do głównych zadań OPS należy: przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą o pomocy społecznej świadczeń, realizacja rządowych programów pomocy społecznej i gminnych programów osłonowych, a także realizacja programów współfinansowanych ze środków unijnych oraz realizacja zadań wynikających z przepisów prawa.

Pomoc świadczona przez OPS w Mieścisku na rzecz rodzin i osób znajdujących się w sytuacji kryzysowej przybiera formy pieniężne i niepieniężne. Jedną z takich form jest przyznawanie świadczeń, w tym m.in.: zasiłków stałych, okresowych, celowych i specjalnych zasiłków celowych, a także innych świadczeń pieniężnych. Do niepieniężnych form pomocy zalicza się: pracę socjalną, składki na ubezpieczenie, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie, pomoc rzeczową, sprawienie pogrzebu, interwencję kryzysową, schronienie, posiłek oraz niezbędne ubranie.

W 2021 roku OPS udzielił pomocy 114 rodzinom, która obejmowała 311 osób. Najczęstszymi powodami ubiegania się o pomoc społeczną w gminie było: ubóstwo, niepełnosprawność, bezrobocie i długotrwała lub ciężka choroba.

Poziom ubóstwa można określić m.in. za pomocą wskaźnika przedstawiającego liczbę beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. Wyniki dla Gminy Mieścisko w zestawieniu z wynikami dla powiatu wągrowieckiego i województwa wielkopolskiego są wyższe. W 2020 roku były to 582 osoby, jednak sytuacja z roku na rok ulega poprawie, co jest zgodne z ogólnopolską tendencją.

Rysunek 8 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Mieścisko na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zjawisko ubóstwa w poszczególnych jednostkach analitycznych zbadano na podstawie wskaźników:

- Udziału osób korzystających z pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców,
- Odsetka osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej,
- Odsetka osób korzystających z pomocy społecznej dotkniętych problemem alkoholizmu w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej,
- Kwoty wypłaconych zasiłków w przeliczeniu na liczbę rodzin korzystających z pomocy społecznej,
- Liczby uczniów korzystających z posiłków finansowanych przez OPS w przeliczeniu na 100 uczniów.

Obszar ubóstwa zbadany został przez największą liczbę wskaźników. W odniesieniu do ogółu mieszkańców gminy niewielka liczba osób korzysta z pomocy społecznej – w 2021 r. było to łącznie 5,2% mieszkańców. Najwięcej osób korzystających z pomocy społecznej zanotowano w jednostce „Piastowice” (56,3%), natomiast żadnego podopiecznego ośrodka pomocy społecznej nie zarejestrowano w jednostce „Budziejewko”. Jeżeli scharakteryzować zbiór osób korzystających z pomocy społecznej według przyczyny, to należy wskazać, że z powodu ubóstwa największy odsetek osób korzystających z pomocy społecznej zanotowano w jednostkach: „Jaroszewo Pierwsze” „Jaroszewo Drugie”, „Zbietka” i „Żabiczyn” (100%). Problem ten nie został natomiast zarejestrowany w jednostce „Budziejewko”, z powodu braku podopiecznych OPS w ogóle. Problemem alkoholizmu dotkniętych jest najwięcej osób w jednostce „Gorzewo” (66,7% ogólnej liczby korzystających z pomocy społecznej). Pozytywny jest fakt, że w wielu jednostkach nie odnotowano osób korzystających z pomocy społecznej dotkniętych problemem alkoholizmu.

W ujęciu ekonomicznym najwyższy poziom pomocy finansowej w gminie zarejestrowano w jednostce „Mirkowice”. W 2021 roku kwota wypłaconych zasiłków w przeliczeniu na liczbę rodzin korzystających z pomocy społecznej wyniosła blisko 5 186 zł. Natomiast najniższy poziom udzielonego wsparcia finansowego zarejestrowano w jednostce „Zbietka”, gdzie kwota wypłaconych zasiłków w przeliczeniu na liczbę rodzin korzystających z pomocy społecznej wyniosła tylko około 285 zł.

Ostatnią grupą wskaźników mierzących poziom ubóstwa są wskaźniki informujące o liczbie uczniów korzystających z posiłków finansowanych przez OPS. W trzech jednostkach: „Budziejewku”, „Jaroszewie Pierwszym” i w „Zbietce” byli to wszyscy uczniowie zamieszkujący daną jednostkę. W programie nie uczestniczyli uczniowie z siedmiu jednostek: „Budziejewo”, „Gorzewo”, „Jaroszewo Drugie”, „Jaworówko”, „Kłodzin”, „Płaskowo” i „Zakrzewie”. Zestawienie wyników przedstawia tabela na następnej stronie

Tabela 7 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze ubóstwa

Jednostka analityczna	UBÓSTWO									
	Udział osób korzystających z pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców		Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej		Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej dotkniętych problemem alkoholizmu w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej		Kwota wypłaconych zasiłków w przeliczeniu na liczbę rodzin korzystających z pomocy społecznej		Liczba uczniów korzystających z posiłków finansowanych przez OPS w przeliczeniu na 100 uczniów	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Budziejewko	0,0%	0,759	0,0%	2,330	0,0%	0,897	0,00	1,609	100,0%	-2,320
Budziejewo	33,3%	-2,024	90,6%	-1,098	21,9%	-0,326	973	0,926	0,00%	0,720
Gołaszewo	4,9%	0,352	90,0%	-1,075	40,0%	-1,339	299	1,399	17,65%	0,183
Gorzewo	2,4%	0,560	66,7%	-0,192	66,7%	-2,830	3 407	-0,784	0,00%	0,720
Jaroszewo Drugie	1,8%	0,612	100,0%	-1,453	0,0%	0,897	4 436	-1,506	0,00%	0,720
Jaroszewo Pierwsze	6,4%	0,223	100,0%	-1,453	0,0%	0,897	4 597	-1,619	100,0%	-2,320
Jaworówko	15,6%	-0,540	42,9%	0,709	0,0%	0,897	730	1,096	0,00%	0,720
Kłodzin	3,9%	0,431	28,6%	1,249	14,3%	0,099	3 317	-0,720	0,00%	0,720
Mieścisko 1	3,7%	0,448	53,9%	0,292	7,4%	0,486	2 566	-0,193	11,76%	0,362
Mieścisko 2	3,0%	0,510	35,7%	0,979	38,9%	-1,277	1 275	0,714	3,29%	0,620
Mieścisko 3	3,9%	0,432	60,5%	0,042	6,3%	0,544	1 460	0,584	8,71%	0,455
Miłosławice	11,5%	-0,201	65,2%	-0,137	21,7%	-0,318	3 623	-0,936	37,50%	-0,420
Mirkowice	11,1%	-0,169	20,0%	1,573	0,0%	0,897	5 186	-2,033	80,00%	-1,712
Nieświastowice	6,4%	0,225	50,0%	0,439	37,5%	-1,199	3 971	-1,180	12,50%	0,340
Piastowice	56,3%	-3,938	88,9%	-1,033	44,4%	-1,588	3 061	-0,540	20,00%	0,112
Płaskowo	14,0%	-0,406	66,7%	-0,192	8,3%	0,431	883	0,989	0,00%	0,720
Podlesie Kościelne	3,4%	0,479	40,0%	0,817	0,0%	0,897	3 526	-0,867	8,33%	0,466
Podlesie Wysokie	7,6%	0,128	61,5%	0,002	0,0%	0,897	1 852	0,308	33,33%	-0,294
Popowo Kościelne 1	2,5%	0,548	46,7%	0,565	0,0%	0,897	1 960	0,233	5,26%	0,560
Popowo Kościelne 2	3,7%	0,452	71,8%	-0,385	7,8%	0,459	1 683	0,427	10,58%	0,398
Sarbia	2,4%	0,558	57,1%	0,168	14,3%	0,099	2 741	-0,316	7,89%	0,480
Wielą	8,4%	0,055	40,0%	0,817	13,3%	0,152	1 814	0,335	26,67%	-0,091
Zakrzewo	18,6%	-0,796	63,2%	-0,059	0,0%	0,897	1 256	0,727	100,0%	-2,320
Zbietka	1,5%	0,631	100,0%	-1,453	25,0%	-0,500	285	1,409	0,00%	0,720
Żabiczyn	1,0%	0,672	100,0%	-1,453	33,3%	-0,966	2 382	-0,063	8,33%	0,466

Źródło: opracowanie własne.

PRZESTĘPCZOŚĆ

Przestępczość rozumie się jako wszelkiego rodzaju czyny określone przez prawo jako zachowania niezgodne z normą prawną, popełnione na danym terenie w określonym czasie. Do ograniczania przestępczości służą m.in. takie działania jak: prowadzenie profilaktyki kryminalistycznej, racjonalna polityka karna, kontrola społeczna, współpraca społeczności lokalnych z odpowiednimi służbami i wpływ wychowawczy.

Nad bezpieczeństwem mieszkańców Gminy Mieścisko czuwają funkcjonariusze z Komendy Powiatowej Policji w Wągrowcu poprzez komisariat w Mieścisku przy ulicy Janowieckiej 1. Terenem gminy opiekuje się dwóch dzielnicowych.

Zjawisko przestępczości na terenie gminy zbadano na podstawie:

- Wskaźnika dotyczącego liczby stwierdzonych przestępstw na 1 000 mieszkańców,
- Liczby stwierdzonych przestępstw i wykroczeń (poza zdarzeniami drogowymi i przestępstwami gospodarczymi) w tym czyny karalne nieletnich na 1 000 mieszkańców,

Z analizy wskaźnikowej wynika, iż najwięcej przestępstw w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców zanotowano w jednostce „Budziejewo” (ponad 20). Jeszcze więcej stwierdzono przestępstw i wykroczeń (ponad 41). Wyniki w jednostce „Budziejewo” bardzo wyraźnie odbiegają od wyników pozostałych jednostek analitycznych. Drugie miejsce w tym obszarze zajęły sąsiednie „Nieświastowice”, notując jednak dużo niższe wartości omawianych wskaźników. Pozytywnym zjawiskiem jest fakt, że w 12 jednostkach nie stwierdzono przestępstw i wykroczeń w omawianym okresie. Zestawienie wyników przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze przestępczości

Jednostka analityczna	PRZESTĘPCZOŚĆ			
	Liczba stwierdzonych przestępstw na 1000 mieszkańców		Liczba stwierdzonych przestępstw i wykroczeń (poza zdarzeniami drogowymi i przestępstwami gospodarczymi) w tym czyny karalne nieletnich na 1000 mieszkańców	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Budziejewko	0,00	0,483	0,00	0,647
Budziejewo	20,83	-4,277	41,67	-4,153
Gołaszewo	4,88	-0,631	9,76	-0,477
Gorzewo	0,00	0,483	7,94	-0,267
Jaroszewo Drugie	0,00	0,483	0,00	0,647
Jaroszewo Pierwsze	0,00	0,483	0,00	0,647
Jaworówko	0,00	0,483	0,00	0,647
Kłodzin	0,00	0,483	0,00	0,647
Mieścisko 1	2,89	-0,177	5,78	-0,019
Mieścisko 2	2,37	-0,058	9,47	-0,444

Mieścisko 3	2,32	-0,048	9,29	-0,423
Miłostawice	0,00	0,483	0,00	0,647
Mirkowice	0,00	0,483	0,00	0,647
Nieświastowice	8,00	-1,345	16,00	-1,196
Piastowice	0,00	0,483	0,00	0,647
Pląskowo	0,00	0,483	0,00	0,647
Podlesie Kościelne	0,00	0,483	0,00	0,647
Podlesie Wysokie	0,00	0,483	0,00	0,647
Popowo Kościelne 1	3,36	-0,285	8,40	-0,321
Popowo Kościelne 2	2,59	-0,109	9,36	-0,431
Sarbia	0,00	0,483	0,00	0,647
Wiele	5,62	-0,800	5,62	0,000
Zakrzewo	0,00	0,483	9,80	-0,482
Zbietka	0,00	0,483	3,83	0,206
Żabiczyn	0,00	0,483	3,48	0,246

Źródło: opracowanie własne.

OSOBY ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI

Zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. *o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami*, za osobę ze szczególnymi potrzebami uznaje się osobę, która ze względu na swoje cechy zewnętrzne lub wewnętrzne, albo ze względu na okoliczności, w których się znajduje, musi podjąć dodatkowe działania lub zastosować dodatkowe środki w celu przezwyciężenia bariery, aby uczestniczyć w różnych sferach życia na zasadzie równości z innymi osobami. Osoby ze szczególnymi potrzebami, rozumiane zgodnie z zakresem dostępności, zdefiniowanym w Programie rządowym Dostępność Plus 2018-2025, to między innymi:

- osoby na wózkach inwalidzkich, poruszające się o kulach, o ograniczonej możliwości poruszania się,
- osoby niewidome i słabowidzące,
- osoby z niepełnosprawnością słuchu,
- osoby głuchoniewidome,
- osoby z niepełnosprawnością psychiczną i intelektualną,
- osoby starsze i osłabione chorobami,
- kobiety w ciąży,
- osoby z małymi dziećmi, w tym z wózkami dziecięcymi,
- osoby mające trudności w komunikowaniu się z otoczeniem (także z rozumieniem języka pisanego albo mówionego),
- osoby o nietypowym wzroście (w tym również dzieci),
- osoby z ciężkim lub nieporęcznym bagażem, towarem.

Obszar dotyczący problemów osób ze specjalnymi potrzebami przeanalizowano w oparciu o następujące wskaźniki:

- Odsetka osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej,

- Odsetka osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej.

W odniesieniu do grupy osób korzystających z pomocy społecznej największy udział osób niepełnosprawnych odnotowano w jednostkach: „Kłodzin” (100%) i „Mirkowice” (80%), w kilku jednostkach nie odnotowano żadnej osoby z tej kategorii. Z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby największy odsetek osób w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej zanotowano w jednostce „Zbietka” (100%) oraz „Podlesie Kościelne” (80%), podobnie jak w przypadku wcześniej omawianego wskaźnika w kilku jednostkach nie stwierdzono takich przypadków. Szczegółowa analiza wskaźnikowa dotycząca wszystkich jednostek analitycznych przedstawiona została w poniższej tabeli.

Tabela 9 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze osób ze szczególnymi potrzebami

Jednostka analityczna	OSOBY ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI			
	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej		Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Budziejewko	0,0%	1,075	0,0%	0,868
Budziejewo	21,9%	0,327	25,0%	-0,012
Gołaszewo	0,0%	1,075	0,0%	0,868
Gorzewo	33,3%	-0,065	66,7%	-1,479
Jaroszewo Drugie	0,0%	1,075	0,0%	0,868
Jaroszewo Pierwsze	14,3%	0,586	0,0%	0,868
Jaworówko	0,0%	1,075	57,1%	-1,143
Kłodzin	100,0%	-2,343	14,3%	0,365
Mieścisko 1	57,8%	-0,899	24,4%	0,009
Mieścisko 2	75,4%	-1,502	23,0%	0,058
Mieścisko 3	48,6%	-0,587	35,2%	-0,370
Miłosławice	34,8%	-0,114	13,0%	0,409
Mirkowice	80,0%	-1,659	0,0%	0,868
Nieświastowice	12,5%	0,647	50,0%	-0,892
Piastowice	11,1%	0,695	55,6%	-1,087
Płaskowo	0,0%	1,075	0,0%	0,868
Podlesie Kościelne	60,0%	-0,976	80,0%	-1,948
Podlesie Wysokie	0,0%	1,075	38,5%	-0,486
Popowo Kościelne 1	33,3%	-0,065	0,0%	0,868
Popowo Kościelne 2	45,1%	-0,467	0,0%	0,868
Sarbia	14,3%	0,586	28,6%	-0,138
Wielą	26,7%	0,163	0,0%	0,868
Zakrzewo	42,1%	-0,364	5,3%	0,683

Zbietka	75,0%	-1,489	100,0%	-2,652
Żabiczyn	0,0%	1,075	0,0%	0,868

Źródło: opracowanie własne.

POZIOM EDUKACJI

Na terenie Gminy Mieścisko funkcjonują następujące placówki oświatowe:

- Przedszkole „Leśne Ludki” w Mieścisku,
- Przedszkole Milenium „Mali Odkrywczy” w Popowie Kościelnym,
- Szkoła Podstawowa im. Stefana Czarnieckiego w Mieścisku,
- Szkoła Podstawowa Milenium im. Jana Pawła II w Popowie Kościelnym.

Poziom edukacji jest istotnym kryterium badania problemów społecznych na danym obszarze, ponieważ wpływa on na przyszłość i funkcjonowanie tego obszaru. Przede wszystkim wpływa na poziom wykształcenia ludności, a tym samym wpływa na zdolność mieszkańców do współpracy i podejmowania oddolnych inicjatyw społecznych. Trudności w nauce mogą wynikać z nastawienia samego ucznia (występowania zaburzeń rozwoju czy niedostatecznej integracji zmysłów), jak również z uwarunkowań zewnętrznych tkwiących w bezpośrednim otoczeniu ucznia (nadmierny hałas, nieodpowiednie podejście nauczyciela bądź rodziców, brak odpowiednich warunków do nauki itp.).

W celu analizy poziomu edukacji oraz kapitału społecznego na terenie Gminy Mieścisko wykorzystano wskaźnik „średnie wyniki egzaminów ósmoklasisty (średnia z j. polskiego i matematyki)”. Lepiej pod tym względem wypadli absolwenci Szkoły Podstawowej Milenium im. Jana Pawła II w Popowie Kościelnym, uzyskując wynik na poziomie blisko 50% punktów. Średni wynik w Szkole Podstawowej im. Stefana Czarnieckiego w Mieścisku był na poziomie nieco ponad 44% punktów. Uczniowie zdecydowanie lepiej poradzili sobie z egzaminem z języka polskiego, osiągając odpowiednio 67% i 51% punktów. Średni wynik z matematyki był na poziomie 33% (SP w Popowie Kościelnym) i 38% (SP w Mieścisku).

W 2021 roku w całym kraju do egzaminów przystąpiło ponad 342 tys. ósmoklasistów. Średni wynik z języka polskiego był na poziomie 60%, a z matematyki na poziomie 47%. Wynika z tego, że średnia z tych dwóch przedmiotów osiągnęła poziom 53,5%. Wyniki absolwentów szkół w Gminie Mieścisko były niższe od średniej krajowej. Wyjątek stanowi jedynie wynik z języka polskiego, osiągnięty przez uczniów SP w Popowie Kościelnym, który był aż o 7 punktów procentowych wyższy od średniej krajowej.

Centralna Komisja Egzaminacyjna przygotowała także zestawienie wyników egzaminu ósmoklasisty w zależności od lokalizacji szkoły⁷. Dzięki temu opracowaniu można dokonać porównania wyników każdej szkoły w Polsce do jednostek sobie podobnych pod względem wielkości miejscowości, w której się znajduje. W zestawieniu wyróżnia się: szkoły w miejscowościach typu „wieś”, szkoły w miastach do 20 tys. mieszkańców, szkoły w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców i szkoły w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców.

⁷ „Wyniki w zależności od lokalizacji szkoły”, CKE, 2 lipca 2021 r.

(https://cke.gov.pl/images/_EGZAMIN_OSMOKLASISTY/Informacje_o_wynikach/2021/20210701_lokalizacja_E8.pdf)

Uczniowie szkół wiejskich w Polsce średnio osiągnęli wynik z języka polskiego na poziomie 58% a z matematyki na poziomie 44%. Na tym tle ponownie tylko wynik z j. polskiego osiągnięty przez uczniów SP w Popowie Kościelnym wypada lepiej od średniej krajowej. Zestawienie wszystkich wyników przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze poziomu edukacji

Jednostka analityczna	POZIOM EDUKACJI	
	Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty (średnia z j. polskiego i matematyki)	
	wskaźnik	standaryzacja
Budziejewko	44,12	-0,562
Budziejewo	49,90	1,780
Gołaszewo	44,12	-0,562
Gorzewo	44,12	-0,562
Jaroszewo Drugie	44,12	-0,562
Jaroszewo Pierwsze	44,12	-0,562
Jaworówko	44,12	-0,562
Kłodzin	44,12	-0,562
Mieścisko 1	44,12	-0,562
Mieścisko 2	44,12	-0,562
Mieścisko 3	44,12	-0,562
Miłosławice	44,12	-0,562
Mirkowice	44,12	-0,562
Nieświastowice	49,90	1,780
Piastowice	44,12	-0,562
Płaskowo	44,12	-0,562
Podlesie Kościelne	44,12	-0,562
Podlesie Wysokie	49,90	1,780
Popowo Kościelne 1	49,90	1,780
Popowo Kościelne 2	49,90	1,780
Sarbia	49,90	1,780
Wielą	44,12	-0,562
Zakrzewo	44,12	-0,562
Zbietka	44,12	-0,562
Żabiczyn	44,12	-0,562

Źródło: opracowanie własne.

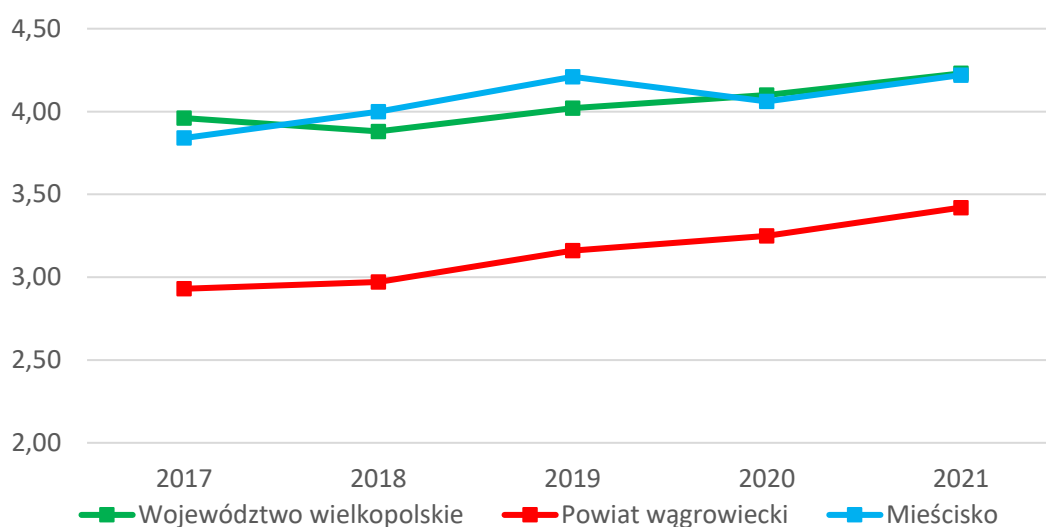
AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA

Aktywność społeczna - rozumiana jako praca społeczna, to uczestnictwo w działaniach zbiorowych wykraczających poza obowiązki związane z pełnieniem funkcji zawodowych i funkcji w rodzinie, zmierzające do realizacji cenionych wartości społecznych. Działalność społeczna charakteryzuje się dobrowolnością i samorzutnością, bezinteresownością materialną i motywacjami altruistycznymi, jest traktowana jako jeden z przejawów socjalizacji. Aktywność społeczna polegająca na przynależności do różnego typu organizacji społecznych, udziale w pracach tych organizacji jest określana jako zinstytucjonalizowana aktywność społeczna.⁸

Aktywność społeczną kreuje i wspiera także lokalny samorząd, wszak do zadań własnych gminy należą m. in. sprawy kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury, kultury fizycznej i turystyki, a także wdrażania programów pobudzania aktywności obywatelskiej, oraz współpracy i działalności na rzecz organizacji pozarządowych. W gminie Mieścisko na tym polu aktywnie działa:

- Gminna Biblioteka Publiczna im. Czesława Chruszczewskiego w Mieścisku,
- Zakład aktywności zawodowej w Gołaszewie.

Uczestnictwo mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym przejawia się również w różnego rodzaju inicjatywach oddolnych, ale także poprzez zorganizowane grupy społeczne, m.in. organizacje pozarządowe. Poniższa rycina przedstawia liczbę fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w perspektywie ostatnich pięciu lat. Zauważyć można stały wzrost liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Wartość analizowanego wskaźnika w 2020 r. dla Wielkopolski była wyższa niż średnia krajowa (4,1/1000 mieszkańców), a wynik gminy Mieścisko jest niemal identyczny. Natomiast wynik dla powiatu wągrowieckiego (3,25/1000 mieszkańców) jest zdecydowanie niższy od wcześniej omawianych, niemniej pozytywnym aspektem jest stabilny trend wzrostu wartości tego wskaźnika.

Rysunek 9 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne.

⁸ Definicja pochodzi z: <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/aktywnosc-spoleczna;3867107.html>

W informacji opublikowanej przez Centrum Badań Opinii Społecznej⁹ podano, że łącznie w organizacjach obywatelskich działa dwie piąte Polaków (40%). Blisko jedna siódma badanych (15%) poświęca czas na pracę w jednej tego typu organizacji, niespełna jedna dziesiąta (8%) – w dwóch, a 17% – w trzech lub więcej. Zaangażowanie w działalność organizacji obywatelskich współwystępuje z wyższym statusem społeczno-ekonomicznym. W największym stopniu wyróżniają się pod tym względem badani z wyższym wykształceniem, kadra kierownicza i specjaliści, technicy i średni personel, pracownicy administracyjno-biurowi, uzyskujący najwyższe dochody w przeliczeniu na osobę w gospodarstwie domowym (3000 zł i więcej), a także mieszkańcy największych miast (500 000 i więcej ludności). Nieco częściej niż przeciętnie są to również respondenci mający od 35 do 44 lat oraz badani uzyskujący wysokie (od 2000 zł do 2999 zł) i najniższe (poniżej 1000 zł) dochody per capita. W organizacjach obywatelskich w większej mierze działają także badani o poglądach lewicowych, a ponadto częściej znajdziemy tam osoby zaangażowane w praktyki religijne – zwłaszcza uczestniczące w nich kilka razy w tygodniu – niż niepraktykujące lub praktykujące sporadycznie (kilka razy do roku).

Do organizacji pozarządowych na terenie Gminy Mieścisko zalicza się 27 podmiotów. Są to m. in.: Stowarzyszenie „Dolina Wełny” w Mieścisku, Kurkowe Bractwo Strzeleckie w Mieścisku, Stow. na rzecz rozwoju wsi Żabiczyn w Żabiczynie, Stow. „Popowo Kościelne i Przyjaciele”, Stow. „Castellum Nostrum”, Stow. Wędkarskie „Splawik” w Miłosławicach, a także Ochotnicza Straż Pożarna w miejscowościach: Mieścisko, Kłodzin, Gołaszewo, Sarbia, Żabiczyn i Popowo Kościelne. Nie sposób nie wspomnieć w tym miejscu także o Kołach Gospodyń Wiejskich, których w gminie jest osiem (w Kłodzinie, Miłosławicach, Nieświastowicach, Podlesiu Wysokim, Popowie Kościelnym, Sarbii, Zbietce i Żabiczynie).

Analizę wskaźnikową z zakresu aktywności mieszkańców na rzecz lokalnej społeczności oraz promocji jednostki i kultywowaniu jej tradycji opracowano na podstawie:

- Liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 100 mieszkańców,
- Liczby kół gospodyń wiejskich na 100 mieszkańców.

Najwyższą wartością wskaźnika liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 100 mieszkańców legitymuje się jednostka analityczna „Żabiczyn” (0,7) i „Sarbia” (0,69). Aż w 15 jednostkach brak jest takich podmiotów. Funkcjonowanie koła gospodyń wiejskich w danej jednostce przekłada się na większą od zera wartość drugiego analizowanego wskaźnika. Ponieważ jest to również wskaźnik o charakterze relatywnym, jego wysokość zależna jest w każdym przypadku od liczby mieszkańców przypisanych do danej jednostki analitycznej. Stąd w liczących 125 mieszkańców Nieświastowicach mógł on osiągnąć wartość 0,8, a w jednostkach „Popowo Kościelne 1” i „Popowo Kościelne 2” odpowiednio zaledwie 0,17 i 0,13. Niemniej najistotniejszym jest fakt, czy w danej miejscowości działa koło gospodyń wiejskich czy nie. Każde takie koło stwarza w danej wsi możliwość integracji i rozwoju dla lokalnej społeczności. Szczegółową analizę wskaźnikową w obszarze aktywności społecznej przedstawia tabela na następnej stronie.

⁹ Komunikat z badań nr 41/2022, marzec 2022, CBOS

Tabela 11 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze aktywności społecznej

Jednostka analityczna	AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA			
	Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 100 mieszkańców		Liczba kół gospodyń wiejskich na 100 mieszkańców	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Budziejewko	0,00	-0,701	0,00	-0,589
Budziejewo	0,00	-0,701	0,00	-0,589
Gołaszewo	0,49	1,244	0,00	-0,589
Gorzewo	0,00	-0,701	0,00	-0,589
Jaroszewo Drugie	0,00	-0,701	0,00	-0,589
Jaroszewo Pierwsze	0,00	-0,701	0,00	-0,589
Jaworówko	0,00	-0,701	0,00	-0,589
Kłodzin	0,56	1,539	0,56	1,822
Mieścisko 1	0,06	-0,471	0,00	-0,589
Mieścisko 2	0,21	0,149	0,00	-0,589
Mieścisko 3	0,60	1,676	0,00	-0,589
Miłosławice	0,50	1,292	0,50	1,557
Mirkowice	0,00	-0,701	0,00	-0,589
Nieświastowice	0,00	-0,701	0,80	2,845
Piastowice	0,00	-0,701	0,00	-0,589
Płaskowo	0,00	-0,701	0,00	-0,589
Podlesie Kościelne	0,00	-0,701	0,00	-0,589
Podlesie Wysokie	0,00	-0,701	0,58	1,906
Popowo Kościelne 1	0,34	0,639	0,17	0,132
Popowo Kościelne 2	0,26	0,332	0,13	-0,033
Sarbia	0,69	2,039	0,34	0,886
Wiele	0,00	-0,701	0,00	-0,589
Zakrzewo	0,00	-0,701	0,00	-0,589
Zbietka	0,00	-0,701	0,00	-0,589
Żabiczyn	0,70	2,077	0,35	0,906

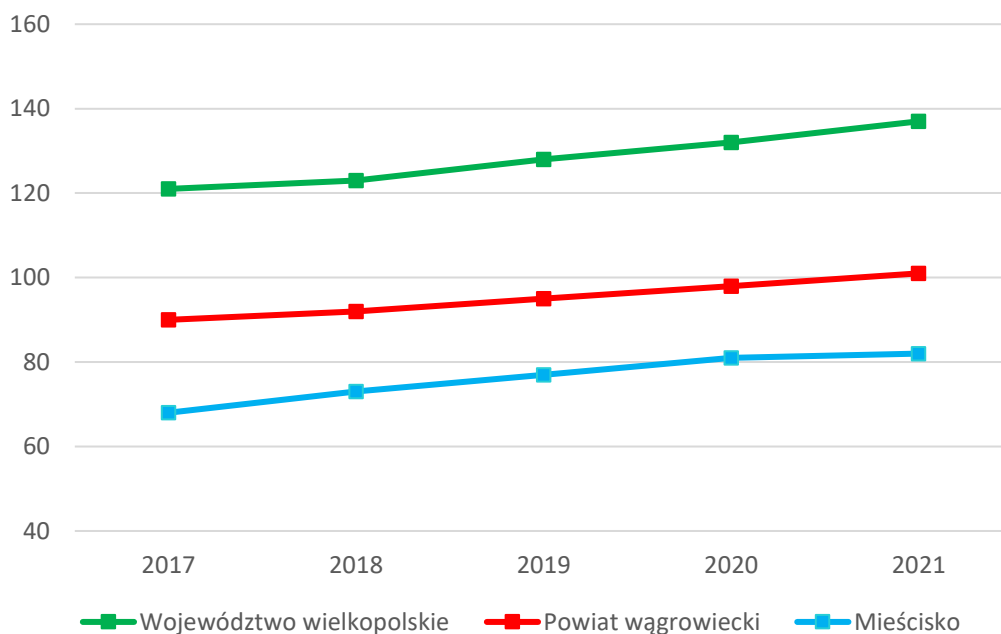
Źródło: opracowanie własne

4.2 Sfera gospodarcza

Według danych GUS w 2021 roku na obszarze Gminy Mieścisko zarejestrowanych było 486 podmiotów gospodarczych, co stanowiło 6,9% liczby zarejestrowanych podmiotów z całego powiatu wągrowieckiego. Analiza obszarów działalności przedsiębiorstw na podstawie PKD wskazuje, że najwięcej firm w 2021 r. prowadziło działalność w sekcji budownictwo – 125 i handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – 99. Pozostałe sekcje wyróżniające się liczebnością na tle reszty to: pozostała działalność usługowa

– 50, przetwórstwo przemysłowe – 40, działalność związana z obsługą runku nieruchomości – 37.

Analizując sytuację gospodarczą Gminy Mieścisko obrazowaną przez wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych wpisanych do REGON w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców, zwraca uwagę jego niższa wartość od danych dla województwa wielkopolskiego i powiatu wągrowieckiego. W gminie Mieścisko w 2021 roku na 1000 mieszkańców przypadało 82 podmioty gospodarcze, podczas gdy w powiecie wągrowieckim było to 101, a w województwie wielkopolskim 137.

Rysunek 10 Podmioty gospodarcze wpisane do REGON na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Sfera gospodarcza na terenie Gminy Mieścisko zbadana została za pomocą wskaźników takich jak:

- Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych ogółem na 100 mieszkańców,
- Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych ogółem na 100 osób w wieku produkcyjnym,

Najwięcej zarejestrowanych podmiotów gospodarczych ogółem na 100 mieszkańców w 2021 roku przypadało w jednostce „Mieścisko 2” (ponad 7,72) oraz „Budziejewko” (7,41), brak podmiotów gospodarczych stwierdzono w jednostce „Piastowice”. Te same dane w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym dają wynik: „Mieścisko 2” (13,11), i „Budziejewko” (13,33). Szczegółowe dane dotyczące wszystkich jednostek analitycznych przedstawia tabela na następnej stronie.

Tabela 12 Analiza wskaźnikowa sfery gospodarczej w obszarze aktywności gospodarczej

Jednostka analityczna	AKTYWNOŚĆ GOSPODARCZA			
	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych ogółem na 100 mieszkańców		Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych ogółem na 100 osób w wieku produkcyjnym	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Budziejewko	7,41	1,720	13,33	1,976
Budziejewo	1,04	-1,239	1,69	-1,235
Gołaszewo	2,93	-0,363	5,00	-0,323
Gorzewo	3,17	-0,248	5,06	-0,306
Jaroszewo Drugie	1,75	-0,908	3,13	-0,841
Jaroszewo Pierwsze	4,59	0,409	7,35	0,326
Jaworówko	2,22	-0,690	4,35	-0,503
Kłodzin	5,06	0,627	8,41	0,618
Mieścisko 1	5,59	0,875	8,70	0,697
Mieścisko 2	7,72	1,865	13,11	1,915
Mieścisko 3	6,09	1,109	10,08	1,079
Miłosławice	1,50	-1,026	2,78	-0,937
Mirkowice	2,22	-0,690	3,57	-0,718
Nieświastowice	2,40	-0,608	3,80	-0,655
Piastowice	0,00	-1,723	0,00	-1,703
Płaskowo	3,49	-0,102	6,52	0,096
Podlesie Kościelne	2,68	-0,475	4,00	-0,599
Podlesie Wysokie	6,40	1,249	11,11	1,363
Popowo Kościelne 1	6,72	1,401	10,05	1,070
Popowo Kościelne 2	4,18	0,218	6,57	0,110
Sarbia	4,81	0,513	8,75	0,711
Wielea	0,56	-1,462	0,94	-1,443
Zakrzewo	1,96	-0,812	2,86	-0,915
Zbietka	5,75	0,948	9,20	0,836
Żabiczyn	2,44	-0,589	3,93	-0,618

Źródło: opracowanie własne.

4.3 Sfera środowiskowa

Według ustawy o rewitalizacji szczególnymi zjawiskami kryzysowymi, występującymi w sferze środowiskowej są: przekroczone standardy jakości środowiska oraz obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska.

Przykładem zjawiska kryzysowego, występującego w sferze środowiskowej, na terenie Gminy Mieścisko jest występowanie wyrobów azbestowych. Azbest stanowi występujący w przyrodzie minerał odporny na działanie mrozu, wysokich temperatur, substancji

chemicznych i jest odporny na rozciąganie. Składa się on z włókien – uwodnionych krzemianów magnezu, żelaza, wapnia i sodu. Wyroby azbestowe przede wszystkim wykorzystywano w budownictwie jako pokrycia dachowe, osłony elewacyjne ścian, przewody kominowe, rury wodociągowe i kanalizacyjne oraz elementy izolacyjne. Włókna azbestowe wnikają bezpośrednio do organizmu człowieka poprzez układ oddechowy, gromadzą się i zalegają w płucach. Azbest w niewielkim stopniu wchłaniany jest także przez skórę.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 2 września 2005 r. w sprawie wykazu substancji niebezpiecznych wraz z ich klasyfikacją i oznakowaniem (Dz.U. 2005 nr 201 poz. 1674) azbest widnieje jako substancja o udokumentowanym działaniu rakotwórczym kategorii 1, stanowiącym poważne zagrożenie zdrowia w następstwie narażenia na długotrwałe oddziaływanie na drogi oddechowe.

Sfera środowiskowa na terenie Gminy Mieścisko przeanalizowana została za pomocą wskaźnika powierzchni materiałów zawierających azbest na 100 mieszkańców.

Największy problem z obecnością w przestrzeni materiałów zawierających azbest cechuje jednostki „Piastowice” i „Jaworówko”, natomiast względnie w najlepszej sytuacji są mieszkańcy wszystkich jednostek wsi Mieścisko oraz „Popowo Kościelne 2”. Wyeliminowanie azbestu ze środowiska, w którym żyje człowiek to proces długotrwały. Wiąże się np. z wymianą pokrycia dachów budynków mieszkalnych a także gospodarczych i inwentarskich budowanych przez lata w tej technologii. Wymaga to sporych nakładów pracy i środków finansowych. Szczegółowe dane dotyczące wszystkich jednostek analitycznych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13 Analiza wskaźnikowa sfery środowiskowej w obszarze pokrycia azbestem

Jednostka analityczna	POKRYCIE AZBESTEM	
	Powierzchnia materiałów zawierających azbest na 100 mieszkańców	
	wskaźnik	standaryzacja
Budziejewko	7025,93	-0,610
Budziejewo	4625,00	0,147
Gołaszewo	3477,56	0,509
Gorzewo	4443,65	0,204
Jaroszewo Drugie	6575,44	-0,468
Jaroszewo Pierwsze	5755,96	-0,210
Jaworówko	12226,67	-2,250
Kłodzin	5354,49	-0,083
Mieścisko 1	1567,15	1,111
Mieścisko 2	1699,48	1,069
Mieścisko 3	1444,51	1,150
Miłosławice	4431,50	0,208
Mirkowice	5481,11	-0,123
Nieświastowice	3721,60	0,432
Piastowice	16456,25	-3,583

Płaskowo	5581,40	-0,155
Podlesie Kościelne	4947,65	0,045
Podlesie Wysokie	5696,51	-0,191
Popowo Kościelne 1	5594,45	-0,159
Popowo Kościelne 2	1796,59	1,039
Sarbia	4854,30	0,075
Wielka	2711,24	0,750
Zakrzewo	4527,45	0,178
Zbietka	3453,26	0,516
Żabiczyn	3826,83	0,399

Źródło: opracowanie własne.

4.4 Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Mieścisko to wieś, jednak do 1934 roku było to miasto, o czym wspomniano w rozdziale drugim w części poświęconej informacjom podstawowym o gminie. Miejscowość ta pełni wiodącą funkcję w gminie pod wieloma względami. Jest siedzibą władz gminnych, jednostek organizacyjnych, zarówno gminnych, jak i tych o charakterze ponadlokalnym (np. komisariat Policji).

Ze względu na podstawowy podział struktury użytkowania gruntów, w którym największy udział stanowią użytki rolne (ponad 77%), gminę można określić jako typowo rolniczą.

Sfera funkcjonalno-przestrzenna to również obiekty infrastruktury publicznej, do której mieszkańcy mają bezpośredni dostęp. Obiekty infrastruktury sportowej, a także w szczególności place zabaw umożliwiają mieszkańcom jednostki samorządu terytorialnego prowadzenie aktywnego trybu życia już od najmłodszych lat. Aktywność fizyczna przekładająca się na sprawność psychofizyczną prowadzi do kształtowania wśród mieszkańców postaw prozdrowotnych, co w konsekwencji zmniejsza niebezpieczeństwo zapadania na niektóre choroby cywilizacyjne.

Zgodnie z *ustawą o rewitalizacji* przykładami zjawisk kryzysowych mogących wystąpić w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, są:

- niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny,
- brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość,
- niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru,
- niedostosowanie infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami,
- niski poziom obsługi komunikacyjnej,
- niedobór lub niska jakość terenów publicznych.

Sytuację w sferze przestrzenno-funkcjonalnej przeanalizowano na podstawie danych obrazujących dostęp do określonych obiektów infrastruktury publicznej, tj.:

- Powierzchnia ogólnodostępnych terenów zieleni na 100 mieszkańców,
- Liczba obiektów infrastruktury sportowej na 100 mieszkańców,

- Udział powierzchni miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uchwalonych w 2015 i później w ogólnej powierzchni.

Pod względem dostępności do terenów zieleni najlepsza sytuacja przedstawia się w jednostce „Budziejewko” i „Zakrzewo”. W przeliczeniu na 100 mieszkańców wypada odpowiednio 22 222 m² (2,22ha) i 17 156 m² (1,7ha). Natomiast w jednostkach „Gorzewo” i „Piastowice” stwierdzono brak ogólnodostępnych terenów zieleni. W zakresie liczby obiektów infrastruktury sportowej w przeliczeniu na 100 mieszkańców najlepsza sytuacja przedstawia się w jednostce „Mirkowice” (2,22 obiekty/100 mieszkańców). Brak tego typu obiektów stwierdzono w jednostkach: „Budziejewko”, „Jaworówko” i „Piastowice”. Ostatni z analizowanych wskaźników dotyczył pokrycia miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Pod tym względem wyróżnia się jednostka „Budziejewko”. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obrębu Budziejewko, gmina Mieścisko-część A pokrywa powierzchnię całej jednostki analitycznej (uchwała nr LII/341/22 z dnia 21 czerwca 2022 r., Dz. U. woj. Wielkopolskiego z dnia 23 czerwca 2022 r. Poz. 4812). W zdecydowanej większości jednostek sytuacja jest skrajnie inna tj. stwierdzono brak obowiązujących planów miejscowych. Szczegółowa analiza wskaźnikowa dotycząca wszystkich jednostek analitycznych przedstawiona została w poniższej tabeli.

Tabela 14 Analiza sfery przestrzenno-funkcjonalnej w obszarach dostępności terenów zieleni, infrastruktury publicznej i ładu przestrzennego

Jednostka analityczna	DOSTĘPNOŚĆ TERENÓW ZIELENI		DOSTĘPNOŚĆ INFRASTRUKTURY PUBLICZNEJ		ŁAD PRZESTRZENNY	
	Powierzchnia ogólnodostępnych terenów zieleni na 100 mieszkańców		Liczba obiektów infrastruktury sportowej na 100 mieszkańców		Udział powierzchni miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uchwalonych w 2015 r. i później w ogólnej powierzchni	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Budziejewko	22222,22	3,626	0,00	-1,441	100,0%	4,622
Budziejewo	0,00	-0,684	1,04	0,469	0,0%	-0,311
Gołaszewo	2731,71	-0,154	0,49	-0,547	0,0%	-0,311
Gorzewo	0,00	-0,684	0,79	0,014	3,0%	-0,164
Jaroszewo Drugie	4385,96	0,167	1,75	1,776	0,0%	-0,311
Jaroszewo Pierwsze	275,23	-0,630	0,92	0,241	0,0%	-0,311
Jaworówko	0,78	-0,684	0,00	-1,441	6,3%	0,000
Kłodzin	1348,31	-0,422	0,56	-0,411	6,8%	0,027
Mieścisko 1	3712,80	0,036	0,36	-0,779	1,5%	-0,236
Mieścisko 2	2087,62	-0,279	0,83	0,079	2,5%	-0,186
Mieścisko 3	1232,21	-0,445	0,31	-0,873	34,0%	1,367
Miłosławice	270,00	-0,631	0,50	-0,524	0,0%	-0,311

Mirkowice	1333,33	-0,425	2,22	2,634	0,0%	-0,311
Nieświastowice	3760,00	0,046	1,60	1,493	0,0%	-0,311
Piastowice	0,00	-0,684	0,00	-1,441	0,0%	-0,311
Pląskowo	2209,30	-0,255	1,16	0,691	0,0%	-0,311
Podlesie Kościelne	1543,62	-0,384	0,67	-0,210	0,0%	-0,311
Podlesie Wysokie	1453,49	-0,402	0,58	-0,375	0,0%	-0,311
Popowo Kościelne 1	6705,88	0,617	0,50	-0,517	0,3%	-0,295
Popowo Kościelne 2	5170,63	0,319	0,53	-0,464	1,3%	-0,245
Sarbia	2233,68	-0,250	0,69	-0,181	0,0%	-0,311
Wielą	1887,64	-0,318	1,69	1,649	0,0%	-0,311
Zakrzewo	17156,86	2,644	0,98	0,357	0,0%	-0,311
Zbietka	689,66	-0,550	0,77	-0,036	0,0%	-0,311
Żabiczyn	5714,29	0,425	0,70	-0,163	1,6%	-0,232

Źródło: opracowanie własne.

4.5 Sfera techniczna

Zdegradowane, a niekiedy także zdewastowane obiekty szpecą przestrzeń niszcząc ład przestrzenny i walory estetyczne. Tereny, na których stan techniczny obiektów określa się jako zły lub bardzo zły często stają się nieatrakcyjne dla mieszkańców i przestają być użytkowane, co sprawia, że pogłębia się degradacja tego terenu. Zwiększa to tendencję do łamania norm społecznych oraz sprzyja wzrostowi przestępczości¹⁰.

Przestrzeń, w której realizowane są usługi z zakresu oświaty (budynki szkoły, przedszkoli), ochrony zdrowia (ośrodki zdrowia, przychodnie), działań władz samorządowych (budynki urzędów, placówek) itp. w dużym stopniu oddziałuje na poziom ogólnego zadowolenia mieszkańców z realizacji tych usług, co w sposób bezpośredni wiąże się z nastrojami i emocjami pojawiającymi się w sferze społecznej. Do obiektów przestrzeni publicznej należą także budynki komunalne. Pojęcie to rozumiane jako ogół lokali należących do gminy, służących realizacji zadań własnych gminy.

Według *ustawy o rewitalizacji* negatywnymi zjawiskami technicznymi, które należy przeanalizować są w szczególności: stan degradacji technicznej obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, brak funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności oraz ochrony środowiska i zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Sfera techniczna na terenie Gminy Mieścisko została przeanalizowana na podstawie wskaźnika przedstawiającego:

- Odsetek obiektów komunalnych wymagających remontów w ogólnej liczbie budynków komunalnych,
- Liczbę obiektów przestrzeni publicznej w złym stanie technicznym na 100 mieszkańców.

¹⁰ Teoria rozbitych okien (teoria rozbitej szyby): G. Kelling, C. Coles, 1982, *Fixing Broken Windows: Restoring Order and Reducing Crime in Our Communities*.

Wyniki pierwszego z wymienionych wskaźników, wskazują na trudną sytuację w jednostce „Miłosławice”, gdzie 100% obiektów komunalnych wymaga remontów. W zdecydowanej większości jednostek nie stwierdzono obiektów komunalnych wymagających remontów. Zachodzi sytuacja, że albo takowych budynków komunalnych w danej jednostce nie ma, albo nie zostały zaliczone jako wymagające remontów. Jeżeli chodzi wyniki drugiego wskaźnika, w najgorszej sytuacji jest jednostka „Zakrzewo”. Podobnie jak w przypadku wcześniej omawianego wskaźnika, w wielu jednostkach wartość wskaźnika wyniosła „0” albo z powodu braku takich obiektów, albo z powodu nieuznania ich jako znajdujących się w złym stanie technicznym. Szczegółowa analiza wskaźnikowa dotycząca wszystkich jednostek analitycznych przedstawiona została w poniższej tabeli.

Tabela 15 Analiza sfery technicznej w obszarze stanu technicznego przestrzeni publicznej

Jednostka analityczna	STAN TECHNICZNY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ			
	Odsetek obiektów komunalnych wymagających remontów w ogólnej liczbie budynków komunalnych		Liczba obiektów przestrzeni publicznej w złym stanie technicznym na 100 mieszkańców	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Budziejewko	0,0%	0,393	0,00	0,365
Budziejewo	0,0%	0,393	1,04	-2,065
Gołaszewo	0,0%	0,393	0,00	0,365
Gorzewo	50,0%	-1,732	0,00	0,365
Jaroszewo Drugie	0,0%	0,393	0,00	0,365
Jaroszewo Pierwsze	0,0%	0,393	0,00	0,365
Jaworówko	0,0%	0,393	0,00	0,365
Kłodzin	0,0%	0,393	0,00	0,365
Mieścisko 1	0,0%	0,393	0,00	0,365
Mieścisko 2	31,3%	-0,935	0,00	0,365
Mieścisko 3	0,0%	0,393	0,31	-0,358
Miłosławice	100,0%	-3,857	0,00	0,365
Mirkowice	0,0%	0,393	0,00	0,365
Nieświastowice	0,0%	0,393	0,00	0,365
Piastowice	0,0%	0,393	0,00	0,365
Płaskowo	0,0%	0,393	0,00	0,365
Podlesie Kościelne	0,0%	0,393	0,00	0,365
Podlesie Wysokie	0,0%	0,393	0,00	0,365
Popowo Kościelne 1	0,0%	0,393	0,34	-0,419
Popowo Kościelne 2	0,0%	0,393	0,26	-0,240
Sarbia	0,0%	0,393	0,00	0,365
Wielka	50,0%	-1,732	0,00	0,365
Zakrzewo	0,0%	0,393	1,96	-4,209
Zbietka	0,0%	0,393	0,00	0,365
Żabiczyn	0,0%	0,393	0,00	0,365

Źródło: opracowanie własne.

5. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego

Zgodnie z przyjętą metodyką, do obszaru zdegradowanego włączone mogą zostać wszystkie te jednostki analityczne, dla których wartość wskaźnika syntetycznego natężenia zjawisk kryzysowych jest ujemna (mniejsza od 0) w sferze społecznej oraz w przynajmniej jednej z 4 sfer wskazanych w art. 9 ust. 1 pkt 1-4 *ustawy o rewitalizacji*.

Zgodnie z *ustawą o rewitalizacji*, obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia na każdym z podobszarów występowania koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych.

Natężenie zjawisk kryzysowych w sferze społecznej zdiagnozowano w następujących jednostkach analitycznych Gminy Mieścisko: „Budziejewo”, „Gorzewo”, „Jaroszewo Pierwsze”, „Jaworówko”, „Mieścisko 1”, „Mieścisko 2”, „Mirkowice”, „Piastowice”, „Podlesie Kościelne”, „Wiele”, „Zakrzewo” i w „Zbietka”. We wszystkich wymienionych dwunastu jednostkach stwierdzono współwystępowanie stanu kryzysowego w przynajmniej jednej z pozostałych sfer (gospodarcza, środowiskowa, przestrzenno-funkcjonalna, techniczna). Oznacza to, że do zbioru jednostek tworzących obszar zdegradowany zalicza się wszystkie wyżej wymienione jednostki.

W poniższej tabeli przedstawiono w sposób zbiorczy wyniki analizy wskaźnikowej sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej przy użyciu wskaźnika syntetycznego dla wszystkich badanych jednostek analitycznych.

Tabela 16 Analiza sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej przy użyciu wskaźnika syntetycznego – zestawienie zbiorcze

Lp.	Jednostka analityczna	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera środowiskowa	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera techniczna
1	Budziejewo	0,029	1,848	-0,610	2,269	0,379
2	Budziejewo	-0,339	-1,237	0,147	-0,175	-0,836
3	Gołaszewo	0,003	-0,343	0,509	-0,337	0,379
4	Gorzewo	-0,332	-0,277	0,204	-0,278	-0,684
5	Jaroszewo Drugie	0,302	-0,874	-0,468	0,544	0,379
6	Jaroszewo Pierwsze	-0,145	0,367	-0,210	-0,233	0,379
7	Jaworówko	-0,206	-0,597	-2,250	-0,708	0,379
8	Kłodzin	0,244	0,622	-0,083	-0,269	0,379
9	Mieścisko 1	-0,088	0,786	1,111	-0,326	0,379
10	Mieścisko 2	-0,046	1,890	1,069	-0,129	-0,285
11	Mieścisko 3	0,046	1,094	1,150	0,016	0,018
12	Miłostawice	0,162	-0,981	0,208	-0,489	-1,746
13	Mirkowice	-0,301	-0,704	-0,123	0,633	0,379
14	Nieświastowice	0,245	-0,631	0,432	0,409	0,379
15	Piastowice	-1,226	-1,713	-3,583	-0,812	0,379
16	Pląskowo	0,356	-0,003	-0,155	0,042	0,379

17	Podlesie Kościelne	-0,056	-0,537	0,045	-0,302	0,379
18	Podlesie Wysokie	0,517	1,306	-0,191	-0,362	0,379
19	Popowo Kościelne 1	0,309	1,236	-0,159	-0,065	-0,013
20	Popowo Kościelne 2	0,037	0,164	1,039	-0,130	0,077
21	Sarbia	0,599	0,612	0,075	-0,247	0,379
22	Wiele	-0,037	-1,452	0,750	0,340	-0,684
23	Zakrzewo	-0,184	-0,863	0,178	0,897	-1,908
24	Zbietka	-0,075	0,892	0,516	-0,299	0,379
25	Żabiczyn	0,185	-0,604	0,399	0,010	0,379

Źródło: opracowanie własne.

W następnej tabeli przedstawia się uporządkowane wyniki analizy sfery społecznej jednostek analitycznych obszaru zdegradowanego, ze wskazaniem liczby pozostałych sfer, w których stwierdzono występowanie zjawisk kryzysowych oraz dotyczących ich danych powierzchniowych i ludnościowych.

W tak przyjętej analizie, obszar zdegradowany stanowi 12 jednostek analitycznych, których łączna powierzchnia wynosi 57,15 km², co stanowi 42,3% powierzchni gminy, a zamieszkuje je łącznie 2287 osób, które stanowią 38,4% wszystkich mieszkańców gminy.

Tabela 17 Jednostki analityczne zaliczone do obszaru zdegradowanego na terenie Gminy Mieścisko

Jednostka analityczna	Sfera społeczna	Liczba pozostałych sfer, w których stwierdzono występowanie zjawisk kryzysowych	Liczba ludności w jednostce analitycznej	Udział w całkowitej ludności gminy	Powierzchnia jednostki analitycznej	Udział w całkowitej powierzchni Gminy (%)
Piastowice	-1,226	2	16	0,3%	2,97	2,2%
Budziejewo	-0,339	3	96	1,6%	4,37	3,2%
Gorzewo	-0,332	3	126	2,1%	6,17	4,6%
Mirkowice	-0,301	1	90	1,5%	5,94	4,4%
Jaworówko	-0,206	3	45	0,8%	5,38	4,0%
Zakrzewo	-0,184	2	102	1,7%	7,65	5,7%
Jaroszewo Pierwsze	-0,145	1	109	1,8%	2,35	1,7%
Mieścisko 1	-0,088	1	692	11,6%	2,64	2,0%
Zbietka	-0,075	1	261	4,4%	5,38	4,0%
Podlesie Kościelne	-0,056	2	149	2,5%	4,72	3,5%
Mieścisko 2	-0,046	2	422	7,1%	4,11	3,0%
Wiele	-0,037	2	178	3,0%	5,47	4,0%
SUMA			2 287	38,4%	57,15	42,3%

Źródło: opracowanie własne.

6. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji

Z ustawy o rewitalizacji wynika, że aby dany obszar gminy mógł zostać uznany za obszar rewitalizacji konieczne jest, aby występowała na nim koncentracja negatywnych zjawisk oraz aby był on istotny dla rozwoju lokalnego całej gminy.

Wyznaczając obszar rewitalizacji na terenie Gminy Mieścisko kierowano się również zasadą nieprzekraczalności ustawowych wartości 20% powierzchni gminy oraz 30% liczby mieszkańców. Zgodnie z przeprowadzoną analizą wskaźnikową **jako obszar rewitalizacji wyznaczono jednostki analityczne: „Gorzewo”, „Zakrzewo”, „Mieścisko 1”, „Podlesie Kościelne” i „Mieścisko 2”**. Wyboru tych jednostek dokonano na podstawie łącznego spełnienia kryteriów takich jak:

- I. Jednostka obszaru rewitalizacji zamieszkiwana jest przez minimum 100 mieszkańców,
- II. W jednostce, która zostanie zaliczona do obszaru rewitalizacji zachodzi koncentracja negatywnych zjawisk w co najmniej dwóch sferach innych niż sfera społeczna,
- III. Jednostka obszaru rewitalizacji jest istotna dla rozwoju lokalnego całej gminy.

Jednostki zaliczone do obszaru rewitalizacji tworzą dwa podobszary:

„Zakrzewo” i „Gorzewo” – to sąsiadujące ze sobą jednostki położone we wschodniej części gminy. Jednostka „Gorzewo” wyróżniła się na tle gminy w sferze społecznej najwyższym odsetkiem osób korzystających z pomocy społecznej dotkniętych problemem alkoholizmu w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej.

„Mieścisko 1”, „Mieścisko 2” i „Podlesie Kościelne” – to jednostki tworzące zwarty obszar w centralnej części gminy, obejmujące zachodnią część wsi Mieścisko i sołectwo Podlesie Kościelne. Żadna z tych jednostek nie wyróżniła się na tle gminy skrajnie negatywnymi wynikami któregoś ze wskaźników w sferze społecznej. Niemniej sumaryczny ich wynik nakazuje zaliczyć te jednostki do obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Poza tym, za zaliczeniem wskazanych jednostek do obszaru rewitalizacji przemawia fakt, że zwarty ich obszar zamieszkuje znacząca liczba mieszkańców gminy (21,2%). Dzięki temu działaniami rewitalizacyjnymi będzie mogła zostać objęta znaczna część populacji. Ponadto na terenie wskazanych jednostek mają swoją siedzibę np. Urząd Gminy Mieścisko, Ochotnicza Straż Pożarna w Mieścisku, Szkoła Podstawowa im. Stefana Czarneckiego w Mieścisku.

Powierzchnia obszaru rewitalizacji wynosi łącznie 25,29 km², stanowi to 18,8% powierzchni gminy. Natomiast liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji wynosi 1 491 i stanowi to 25% liczby ludności gminy.

Obszar zdegradowany wraz z obszarem rewitalizacji prezentuje mapa sporządzona zgodnie z art. 11 ust. 4 ustawy o rewitalizacji, stanowiąca załącznik nr 1 do uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Uproszczonego rysunek zamieszczono na następnej stronie.

Rysunek 11 Uproszczona mapa obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Gminie Mieścisko

Źródło: opracowanie własne.

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1 Położenie Gminy Mieścisko na tle powiatu wągrowieckiego i woj. wielkopolskiego	4
Rysunek 2 Mapa Gminy Mieścisko.....	5
Rysunek 3 Zmiany liczby ludności w Gminie Mieścisko w latach 2011-2021	9
Rysunek 4 Struktura ludności w Gminie Mieścisko w latach 2017-2021	10
Rysunek 5 Wysokość dochodów i wydatków Gminy Mieścisko w latach 2017-2021	11
Rysunek 6 Dochody Gminy Mieścisko na mieszkańca w latach 2017–2021 na tle gmin powiatu wągrowieckiego, województwa wielkopolskiego i kraju.....	12
Rysunek 7 Podział Gminy Mieścisko na jednostki analityczne	18
Rysunek 8 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Mieścisko na tle powiatu i województwa.....	26
Rysunek 9 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców	34
Rysunek 10 Podmioty gospodarcze wpisane do REGON na 1000 mieszkańców.....	37
Rysunek 11 Uproszczona mapa obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Gminie Mieścisko	47

SPIS TABEL

Tabela 1 Zmiany liczby ludności w powiecie wągrowieckim w latach 2017-2021.....	9
Tabela 2 Jednostki analityczne wsi Mieścisko	16
Tabela 3 Jednostki analityczne wsi Popowo Kościelne.....	16
Tabela 4 Jednostki analityczne wyznaczone na terenie Gminy Mieścisko	17
Tabela 5 Wskaźniki wykorzystane do zdiagnozowania zjawisk kryzysowych	20
Tabela 6 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze bezrobocia.....	25
Tabela 7 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze ubóstwa	28
Tabela 8 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze przestępczości	29
Tabela 9 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze osób ze szczególnymi potrzebami	31
Tabela 10 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze poziomu edukacji	33
Tabela 11 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze aktywności społecznej.....	36
Tabela 12 Analiza wskaźnikowa sfery gospodarczej w obszarze aktywności gospodarczej	38
Tabela 13 Analiza wskaźnikowa sfery środowiskowej w obszarze pokrycia azbestem	39
Tabela 14 Analiza sfery przestrzenno-funkcjonalnej w obszarach dostępności terenów zieleni, infrastruktury publicznej i ładu przestrzennego	41
Tabela 15 Analiza sfery technicznej w obszarze stanu technicznego przestrzeni publicznej	43
Tabela 16 Analiza sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej przy użyciu wskaźnika syntetycznego – zestawienie zbiorcze.....	44
Tabela 17 Jednostki analityczne zaliczone do obszaru zdegradowanego na terenie Gminy Mieścisko	45